

כלים העושה פרקו

העושה שתי אבנים. שפ' הי"ד. ב' האבן. ה"כ פ' עמי"י. מ"י. שפ' ה"י.

אליהו רבא

ע'תי אבנים כירה וחסרם כטיט. ולמטה בלרן. וכו' שחבר את שתיים כדקמי טיטא: שיעושה שלישיט. קבד ר"י גרז מנ"לא בורה יח: לכותל. קמ"ל הפילו שתי אבנים והשלישית כותל שני: ארחת כטיט כו'. גין לרנני בשתי אבנים וכן ל"י נשתי אבנים והשלישית כותל גרז סיטו שתי אבנים ומסרין למטה נקדעו כטיט אכל ח' כטיט וא' שלא כטיט כסורה:

ראשון לציון

מ"ב עליה ועל הכותל כו'. עמ"ש פ"ג מ"ז דשנה:

תום אנשי שם

ר"ה והברן כו' ור"ה במסמריין וכו'. וכלתו ור"ה בשלשה מסמריים דמסמריין עמתי' אס חבן כטיט עמלים ולא בני למירא דרס"א כטיט מסמריין דר"כ תקפו דלמשי' רבותא טפי דשני מסמריין ותבין כטיט עמלה ור"ה ב' אבנים עמוד מ"ה הלי דמסיים התיטי אלא ככא ריבוא קמ"ל דר"ה כטיט כג. ודע דר"ה ר"כ כטיט שברלשן נותן כו' הוא לפי' הרלשן אכל לפי' ה"י ל' כטיט מסמריין בלרן נותן לכס חודת חרס. (כ"ד) הוי"ט ד"ה עליה כו' קשיא למיר כו'. מלמד קשיא לו לא אבין עוד און שידן כלל לומר דעליה ועל האבן ר"ה א' כטיט וא' בלא כטיט דלפי' יחיה דהויין ג' אבנים וזו מחוברת למעלה בחברה כטיט והשלישית אינה מחוברת רק דלא שידן כלל דלמטה ח' ב' אבנים. (ל"ט) ע'ר"ה ועל האבן. שיע' לו דרלשן ארחת מחוברת כטיט אלא שידן נשאר וטורה נודחי' אלא אפי' עלים ועל הכס דרין דמחוברת כטיט אלא ק"י גיה יותן ואפי' עליה ועל הכותל דהס כותל י"ט כו' טיט וכיד ור"ה שיעמא דהוי כמו אבן שחברה כטיט קמ"ל ור"ה כסמריין דהוי נאח"ו דל"י כו' כטיט עמי' למותי כעל בחארונו לסמוך לה וזו ריזה כיתה מחוברים וכו' השולך למותי כותל בחארונו מ"ה אומריין לחור ויחיה כפי' בריה גומרים ויחיה כמד סלע כדי שלא תעשה לפי' הריזה כנגד הכותל דמתיק לה. (ע') וע' מ"ה שפ' דר"ה כו' ולדגורי אפי' בריה מחוברים סיחה כנגד הכותל וע' חפ"ה:

הר"ש. ומהר"ם כתב טהורה מדין כלי חרס. והול"ל טהורין. אלא מזבז דמעיקרא נקט עמלה ככירה. נקט הכא טהורה: העושה שתי אבנים כירה. דמתוך שהאבנים רחבות סני בתרי להיות ככירה. הר"ש: והברן כטיט עמלה. לשון הר"ב ככירה של חרס. שהטיט שברלשן נותן לה תורת חרס. וה"ה במסמריים אס חבן כטיט עמלים. אלא הכא רבותא קמ"ל דר"ה כטיט כג: ארחת כטיט. פי' הר"ב ארחת חבן לחזירתה כטיט כו'. ור' יאודה היא. וגריעה כך שלשית מכותל. אי נמי סמך לכותל בני שחבר שתיין בראשן לכותל. הר"ש. ולפירושו השני שכתבנו דמפרש חבן כטיט. פי' בלרן. כתב ארחת כטיט כו'. שהארחת

העושה שתי אבנים כירה. ותרברם בטיט ח. טמאה ט. רבי יהודה מטהר עד שיעשה שלישיט. או עד שיסמוך לכותל י. ארחת בטיט שלא בטיט ט. טהורה י. ב' האבן י. שהיה שופת עליה ועל התנור. עליה ועל הכירה. עליה ועל הסלע ט. עליה ועל האבן טו. עליה ועל הסלע ט. עליה ועל הכותל טו. ומהר"ם כ"ז חלק פסח טז ט"ט. ומהר"ם טז חזקיה.

חבר בלרן כטיט. וארחת לא חיבר בלרן. וטהורה אפי' לרנני. ע"כ: ב' עליה ועל האבן. לשון הר"ב הייט ארחת כטיט וארחת שלא כטיט. וכ"כ הר"ש. ומיהו לדידיה הא אמרן. ולפירושו האחד ההוא דארחת כטיט ארחת לרנני. אלא לפי' הר"ב דלעיל. שמפרש לר' יהודה היא והוא פי' השני של הר"ש. קשיא לומר דמתי' ר' יאודה היא. ומיהו לא קשיא לומר דפסק הר"ב לעיל דאין הלכה כמותו והא הוה מחלקת וארחת כהס. דכמה סתמוס כסמוך דשתי אבנים הוה כירה: ועל הסלע. [פי' הר"ב] המחובר מששת ימי

מלאכת שלמה. שני אבנים. מתוך שהאבנים רחבות סני בתרי להיות ככירה ור' יאודה בני תלמי' כמו כפסופיין: והברן בטיט. פי' ר"ש ז' גבי רש"א למעלה בראש אחר המלקט וה"ל גבי כופא ואיכא מאן דמפ' בכולה דמתי' שחברס כטיט למטה בלרן כמו שכתב הר"ש ז' וארחת כטיט וארחת שלא כטיט אפי' שפיר כפסופא דמתי' וטהורה אפי' לרנני וכו' הפירוש הוכיח דר"ה ז' מדתבן כסמוך עליה ועל האבן דהיינו ארחת כטיט וארחת שלא כטיט דכולי עלמא

יכין תפארת

הנ"ל אס חיברן בראשן יחד. וה"ל ע"ז דייט ככירת חרס. ולא גרע מעשה לו טפילה [לעיל פ"ה ס"ה ז' (א*)]: ו יחדן לרביע עלין את הקדירה: (ח) ר"ל שחבר כ"ל בלרן כטיט. או חיבר רלשן כטיט זכ"ל: (ט) דבאבנים שרצוין יותר מטפסופיין סני כז'. וגם עדיפי לענין זה דלכ"ע אפילו מחוברין רק בלרן או רק בראשן כטיט יחד סני (ב): יחיה ב' האבנים הללו קרובים לכותל כל כך עד שהיה הקדירה נסמכה יפה גס בטהלה ולרנני כיון שיוכל להשיבה על ז'. בהבי סני. אפי' שפ' העיר מועטת תפול מן מעשבה: (יא) מלתא דרנני היא וה"ל לר' בלא חיבר השלישית כטיט: (יב) שרדך שיהיו כולן מחוברין כטיט בלרן או בראשן. [וישער כטיט על כ"ה כ"ה. וחסמח] והל"כ אמק"ט: (יג) שהיה מחוברת בקרקע כטיט: (יד) קמ"ל דלא תימא דהויין דלא נעשה ההטר והכירה מתחילה לפימה כו'. לפיכך גרע מב' אבנים ששאלן כירה קמ"ל: (טו) ג"ל דהייט ח' כטיט וא' שלא כטיט, רק קמ"ל הכא דר"ה ג' דהויה שלא חיברה כטיט תקעה לרוד הקרקע וקבעה שס אפי' לא עדיף מעליה ועל הכותל. כיון שלא כטונת כירה קבע לרנני זה בלרן: (טז) שמחובר בלרן מברייחו:

משנה

פי' הר"ב משום דמחובר לקרקע. ולפעמי' אולי שנמשך אחר פי' הרמב"ם ג"כ כפי' דלעיל וסס כתבנו שהר"ש והר"ל לא ס"ל הכי דבתנור וכירה אפי' אינם של חרס אפילו מחוברים עמאון ולפי' פטורה דהכא ממני חרס אכל סמא כלי תכנית: העושה שתי אבנים כירה. האבנים לרחות אכל בשתיים כמ"ס הר"ש. אכל כפסופיין משמע דדוקא שלשה דתני לעיל ובשתי פטורה. וגלח דס"ל כ"ל כפי' מ"ה דהעושה שני כפסופיין זה כנגד זה ר"ל מתחלה כנגד ולא באויר כגירסא הרמב"ם שס. וקמ"ל הכא באבנים דמסמריין הם זה כנגד זה עמלה לגמרי ככירה כנגד ובאויר משום דרחבות. ובשתיים היו כלי. ור"ה דמטהר דס"ל דאבנים לא פדוים משפסופיין ע"כ ס"ל כ"ל דהס דמטהר גס בשני כפסופיין. ואין לפרש דר"ה דמטהר סהס מודה באבנים דהכא לת"ק. דל"כ ר"ל דלא כחאון. ומתוך זה נראה דהלכס כ"ל סהס לגבי ר"ה דת"ק דהכא נמי בשעת כ"ל קאי ומתקן נמי כ"ל גניסות הרמב"ם שס דל"ה סמא כנגד ולא באויר כדפי' לפי' : והבררם כטיט. אבנים שאלן קטנות בקרקע דמי לפסופיין ונשו חיבור טיט ואפי' הם קטנות נמי בלא טיט לא תקביל עממלה דלי און לכן עממלה. ולמתי דפי' לעיל דכל שאין טורף טיט און כטיט עשה אוחן כ"ל כ"ה נראה דה"ל ע"כ באין קטנות מיידי דנקטנות שסס כלי לא מהני לכו טיט וכדפי' גבי מסמריין לעיל. ולכין לדקק באבנים שטיטע טמן לכן תורת חרס אי כטיט נמי היסק ככירה של חרס. או דלמא דוקא

עומאה: וחברם בטיט טמאה. ככירה של חרס. שהטיט שברלשן נותן לכן תורת חרס: עד שיעשה שלישיט. ענין שלשה כפסופיין: או עד שיסמוך לכותל. שהכותל יסמוך את הקדירה מלד אחד: אחת בטיט. אחת חבן לחזירתה כטיט בראשה. וארחת שלא כטיט שהשלישית לא חבן. ור' יאודה היא. ואין הלכה כר' יאודה: ב' האבן שהיה שופת עליה ועל התנור. והאבן מחוברת כטיט: עליה ועל האבן. הייט ארחת כטיט וארחת שלא כטיט: ועל הסלע. המחובר מששת ימי

העושה שתי אבנים כירה. ותרברם בטיט ח. טמאה ט. רבי יהודה מטהר עד שיעשה שלישיט. או עד שיסמוך לכותל י. ארחת בטיט שלא בטיט ט. טהורה י. ב' האבן י. שהיה שופת עליה ועל התנור. עליה ועל הכירה. עליה ועל הסלע ט. עליה ועל האבן טו. עליה ועל הסלע ט. עליה ועל הכותל טו. ומהר"ם כ"ז חלק פסח טז ט"ט. ומהר"ם טז חזקיה.

חבר בלרן כטיט. וארחת לא חיבר בלרן. וטהורה אפי' לרנני. ע"כ: ב' עליה ועל האבן. לשון הר"ב הייט ארחת כטיט וארחת שלא כטיט. וכ"כ הר"ש. ומיהו לדידיה הא אמרן. ולפירושו האחד ההוא דארחת כטיט ארחת לרנני. אלא לפי' הר"ב דלעיל. שמפרש לר' יהודה היא והוא פי' השני של הר"ש. קשיא לומר דמתי' ר' יאודה היא. ומיהו לא קשיא לומר דפסק הר"ב לעיל דאין הלכה כמותו והא הוה מחלקת וארחת כהס. דכמה סתמוס כסמוך דשתי אבנים הוה כירה: ועל הסלע. [פי' הר"ב] המחובר מששת ימי

מלאכת שלמה. שני אבנים. מתוך שהאבנים רחבות סני בתרי להיות ככירה ור' יאודה בני תלמי' כמו כפסופיין: והברן בטיט. פי' ר"ש ז' גבי רש"א למעלה בראש אחר המלקט וה"ל גבי כופא ואיכא מאן דמפ' בכולה דמתי' שחברס כטיט למטה בלרן כמו שכתב הר"ש ז' וארחת כטיט וארחת שלא כטיט אפי' שפיר כפסופא דמתי' וטהורה אפי' לרנני וכו' הפירוש הוכיח דר"ה ז' מדתבן כסמוך עליה ועל האבן דהיינו ארחת כטיט וארחת שלא כטיט דכולי עלמא

ישראל בועז

ומני כז'. כ"כ מה"ס א"ש נמי שיהיו מחוברין בראשן. אבל י"ל כהרמב"ם (פס"ו מכלים י"ז) דנמד מהך חיבורין סני. או שחבן בלרן או שחבן בראשן. ולפי' י"ל דמחתינו או או חתי. ר"ל או ששס ג' כפסופיין בלרן. דהיינו שחבן וקבצן בלרן. דוה ודלי פסוע שכתקשן תוך הארץ וקבצן שס א"ש מרות כטיט. אלא רק כשמושב על רלפת הארץ לרד שדיבוקן כטיט. או חבן כטיט להיות שופת עליהן. והיינו שחבר רלשין יחד כטיט. דשס הוא מקס השפחה: (א*) ולר"ב ס"ס (סס) דנמסמריין כרזל אפי' חיבר בראשן יחד כטיט אמק"ט. ז' דהא דנקט בחוספתא דרך כלל דרין כפסופיין וכן במסמריים. בחיברן מק"ט. לא מיידי בחיברן בלרן. דהרי נקט בחוספתא נתן בלרן. דמשמע דרק הוסיבין בלרן ולא חיברן כז'. אלא ר"ל חיבר רק בראשן יחד כטיט. והא כדליתא. דפסופיין או"ל כחבור חלום של חרס שמק"ט. ובמסמריין דקאמרה חוספתא דמק"ט בחיברן בראשן היינו שמק"ט ככלי מחכות כנגע ולא באויר. ומ"ש חו חוספתא ר"ל מסמריין ע"ד שחברן ז"ל כטיט היינו שחבר הפסופיין בכל גבהן ז"ל מקרקעיתן ע"ד בראשן יחד. וכן פי' גס הר"ש: (ב) וקשה הרי כירת אבן. וכירת כרזל דין סה (וכדמוכח סוף פ"ה) וא"כ מ"ש יתדות כרזל מאבנים. וכן ארחת דהרמב"ם

אחרונה

כשהיה של טיט כפי היסק דכלא היסק כפי כלי ארחת כמ"ס מ"ט רפ"י אכל על אבן טיט שברלשן מהני לקבל עממלה כ"ל אכל היסק לא לרד. ובסוף פרקין כחננו מזה: או עד שיסמוך לכותל. שיסמוך ויחברס כטיט לכותל וכמיהו בלא טיט לא מהני לקמן עליה ועל הכותל פטורה. והסס בשתיים לרנני וה"ה בשלש לר"י: ב' האבן ס"ה שופת עלי' ועל התנור. אחי הכא למירא דהא דנשי' לעיל חבן כטיט דוקא כפסופיין ובמסמריים ובאבנים שאין שס כלי עלין הלכך חיבור טיט מתיי לכו כ"ה. אכל כשהוא שופת על הכירה והתנור או הכופא שסס כליס לא כטיט שחברס כטיט לתנור ולשופת שחברו ק"ט לרנני בלא חיבור טיט חס ככירה. והיינו דתני כופא עליה ועל הכותל ועל האבן פטורה דמטהר שא"ל היא דהא ככר מני ארחת כטיט וארחת שלא כטיט פטורה. אלא כופא לגמרי ארישא אחי דכותל בלא חיבור טיט ניטו ואפי' ככלים עמלים. ועוד י"ל דקופא אחי לאשמועינן אפי' דקלט וטפל מחוברין וא"ל לגמרי אפי' פטורין בלא חיבור טיט דס"ל דהא דנשי' לעיל לחיבור טיט משום דכלא חיבור טח להמפרק ואינם כלי דכל חד לתודי' קאי והכא אין מתפרקין קמ"ל דר"ה פטורין דכל שאין לו נמיה אין לו עוממלה. ולפי' עלי' ועל האבן התימלעלם כדלי מני לה. והרמב"ם כחבורו כטיט עליה ועל האבן: עליה ועל הכירה עליה ועל הסלע. למתי דפי' לעיל דהיינו מקום שסס עממלה כלי לא כפי חיבור טיט הי' נראה דה"ה עליה ועל הסניה של חרס נמי עממלה

כרת הסכרים. מ"י. שם
הפ"ו: ב' אבנים. שם
גלגל י"ז.

אלהיו רבא

ב' בירת הנזירים. כדי
שלא יעמלו: בזמן שנתן
אבן גדל אבן כו'. שכל
הסירות נותנין האבנים
מרוקקין זה כנגד זה וסופין
הקדרה על שתיים ומשים
האבן תחת הקדרה בין
האבנים ורביעין האבנים זה
לזה לשפות עליהן את
האבן. אבל בירה זו שנתן
זה גדל זה א"ל אבן זה לזה
הואיל וסופין והאבן שורק
סביבות האבן ולמה ליה
לשפות הקדרה על שתי
אבנים על אבן אחת יכול
לשפות הלך את עמאל א'
ממן לא עמאל הכו':

תוספות אנשי שם
ר"ב ד"ה בירת הסכרים
כו'. שנמלאת אבן אחת
משמשת לשתי קדרות ככל
(לח"ט):

בראשית. כדחנן [כוף פ"ג דשביעית] עד שמגיע לסלע. הר"ם:
שבנגד הסלע. ר"ל אבן כנגד הסלע. וזהו ההוא היו הנזירים
מבשלין עליהן הסלעים וזרפים שם שעריהם בלשכת הנזירים אשר
היתה בעזרת נשים כמו שהתבאר במדות [פ"ב מ"ה]. הרמב"ם:
בזמן שהוא נותן אבן בגד אבן. בתנאי

שהיו האבנים כולן מרוחות בטיט כמו
שקדם בראש הפ' אבל האבנים בלתי
מרוחות בטיט הנה לא יעמלו. הרמב"ם.
ובמהני' דלקמן אעתיק לשוט דמירות
ר"ל חיבור בין בראשן בין בלחן: אבן
גדל אבן. לשון הר"ב מהדרים אבנים
הרבה כו' שנמלאת אבן אחת לשתי
קדרות חוץ מן החילונות. הר"ם:
ג' שליש אבנים. שחברן בטיט ועשאן
טמאה

שתי כירות בין שחברן זו
בקרקע ולא חברן זו לזו. הרמב"ם פרק ט"ו מהלכות כלים:
האמצעיית המשמשת את הטמאה טמאה כו'. פי' הר"ב
הינה של האמצעיית המשמשת כו'. דמסתמא האבן האמצעיית היא לא
ממנה לריכה לשפיהה י"ז והחלי לשפיהה לזו והאם היתה גדולה מכך ודאי
שדינה כדן המפורש בגדולה דסיפא. אלא שג"ל דאף אם היתה קטנה הואיל וכמשמשת לעמאלה אין בה עוד מקום להשתמש בה הטמאה.
דג"כ הכל טמא כמו כב פא. ועיין בסמוך. ומשום דמסתמא לוקחין אבן בלחלע שהוא ממוצע ובטיט. שהחלי ממנה לריכה להשתמש זו
וחזי

ימי בראשית: שהורה. לכתיב יותן טמאים הם. את שיש לו נתילה
יש לו טומאה. את שאין לו נתילה אין לו טומאה. מכאן אמרו
אבן שהיה שופת עליה ועל התנור עליה ועל הכירה עליה ועל הסופת
טמאה. מפני שיש לכן נתילה. פליה ועל האבן עליה ועל הסלע
עליה ועל הכותל טהורה מפני שאין

שהורה י"ז. וזו היתה בירת הנזירים
שבירושלים שבנגד הסלע י"ח. בירת
הטבחים י"ט. בזמן שהוא נותן אבן בצד
אבן כו'. נשמאת אחת מהם לא נטמאו
כולן כא': ג' שלש אבנים שעשאן שתי
כירות כב'. נשמאת אחת מן החיצונה.
האמצעיית כג' המושמשת את הטמאה
טמאה

נשמאה אחת מן לא נטמאו כולן: ג' שלש אבנים שעשאן
שתי כירות. שהאבן האמצעיית משמשת לזולו: האמצעיית
המושמשת לטמאה. תליה של האמצעיית המשמשת לחילונה שהיא
טמאה

גדולה ולא קטנה. אלא כדי שימוש לשתי האבנים שבגרה שהחלי
שדינה כדן המפורש בגדולה דסיפא. אלא שג"ל דאף אם היתה קטנה הואיל וכמשמשת לעמאלה אין בה עוד מקום להשתמש בה הטמאה.
דג"כ הכל טמא כמו כב פא. ועיין בסמוך. ומשום דמסתמא לוקחין אבן בלחלע שהוא ממוצע ובטיט. שהחלי ממנה לריכה להשתמש זו
וחזי

מלאכת שלמה

ואם עשה את נשמאת אחת לא נטמאו כולן ע"כ: ג' שלש אבנים שעשאן שתי
כירות נשמאת אחת מן החילונות האמצעיית המשמשת לעמאלה טמא והמשמשת
לטהורה פטור כך מלאכתו מונה ע"כ הרב בלחלע אשכנזי ז"ל. וה"ר יוסף
ז"ל כהיה עוד המשמש לטמא טמא והמשמש לטהורה פטור וכתב כן מלאכתו
ובן נכון ע"כ. וקשה לע"ד דכסיפא דמתני' דלעיל בסמוך קתני בירת הטבחים
שהוא עתן אבן גדל אבן נשמאת אחת מן לא נטמאו כולן ופי' ר"ע ז"ל

בירת נזירים. שם שורפים שעריהם ומבשלין שלמיהן: בזמן שהיה וכו'. מלת
בזמן אית דל"ג לה וגם ברמב"ם לא נכתבה ומלאכתו מונה ע"כ הרב ז"ל שהוא
נותן אבן גדל אבן גדל אבן נשמאת וכו'. וכו' הר"ר יוסף ז"ל כנגד הסלע
פי' אותה שהוא שופת עליה ועל הסלע היא בירת הטבחים שכן היו רגילין לעשות
ואח"כ הוא חוזר לומר דין אחר שנתן שהוא נותן אבן גדל אבן וכו'. פי' כי
רגילין לשום סביב האבן שהוא הכירה אבנים הרבה כדי שלא תהיו ממוקמה

יכין תפארת ישראל בועז

דמהרמב"ם (פס"ו מכלים ה"א) משמע דהכא שאני דמיירי דמרחס בטיט.
ואפשר זהו טעם התנא דקאמר השהש ב' אבנים כירה. ולא קאמר כנשמארי'
קובע ב' אבנים להיות שופת עליהן. משמע קלת במלת השהש. היינו שמירח
פי' האבן בטיט כהמוגת כירה. ואע"ז דלעיל (פס"ה) משמע דע"י טיפול
אין ליה חרס רק דהטיפול תנור נקוב. י"ל דהכא דהטיפולו מבטיח ומכונן.
אפי' כשהכירה שלימה ידון חרס. א"כ התם שכבר היה כירה שלימה מקודם
לא נתבטל מדיוו שבהחלה ע"י הטיפול אבל הכא שעדיין לא היה עליו שם כירה
מקודם. רק שהיו ג' אבנים תקיפים ע"י הטיפול ידון משתת ככירה חרס.
אלא דק"ל אי המרוח שעל פניו מבטל פנימיותו. א"כ לסגור ולתמי בדירה.
היינו במסמרים או באבנים גופייהו. או כלליתיהו יחד (כללית ספ"ה) ולהלך
בין מרח או לא מרח פיהן בטיט. ואח"כ דהיא גופה קמ"ל דבמסמרים לא מהני
מרוח. קשה מ"ס מסמרים מאבנים. ורזו קשה דא"כ למה נקט בסיפא חיבר
א' בטיט וא' שלא בטיט טהורה. (למשמעין רבותא ספי. דאפי' חיבר שיהן
בארץ בטיט. כל שלא מירח פני א' מהן בטיט טהורה. דהרי זה ודאי רבותא
ספי מלא דיבך א' מהן בארץ. ול"כ היה ג"ל דקוקא ביהו החלה כירה כבר
או שוין כירת מתכת ואבן בדירה. אבל אם השתא רואה לעשותן כירה. או
דוקא מסמרים שהן כלי מתכות מחלה. לפיכך אע"ז שחיברן בארץ לא נתבטל
ע"י שם כלי מתכות מהן. אבל אבנים שלא היו מחלה כלי. לפיכך שחברן
בארץ בטיט. סן הן ככל כירה שעושין אותה מאבנים וטמי ודין ככל כירה חרס
קדושים אלו מת"כ דקאמר הך טעמא. ובעניי לא זכיתי להבין. דבשלמא

(ז) דבהנור וכירים טמאים כתיב יותן והקין אין בטולין דין נתילה (ג):
(יה) בלשכת הנזירים שבצורת נשים ששם מבשלין שלמיהן. עשו כירה
כו' ששמו אבן לכותל כדי שלא התעמל הכירה משרץ מה וכדומה
[וי"ל דהא שלא הולכנו לעשות בן בשאר תוכי המקדש. כגון בלשכת ששם
הבמין. שאפיו שם את החיטין ככל נוקר. וכו"כ בלשכת בית המוקד שבשלו שם
הכונים קדשים הנאכלין. ה"ש משום דהנך משום דמזויין שם בני אדם כל יום
ושפע אין ערך מלוי שם. משא"כ בלשכת הנזירים. אין נזירים מזויין כ"כ בשראל
מדנקדא מוטא [כנדרים ד"ה] לפיכך אפשר שימלא שם ערך מת: (יב) מוכרי
בשר מבושל: (כ) שמבדירין שורה של אבנים. ומניחין ריח בין כ"א
לחברתה. וכ"א מחובר בארץ בטיט. ומושיבין הקדירה ממעל להריות
שבין אבן לאבן. באופן שיהיה קלת מהקדירה על קלה אבן זה וקלתה
השני על קלה האבן שבגרה. והריות שבין ב' האבנים. יהיה מקום
להניח שם את לחמם הקדירה: (כא) דלע"ז דכל אבן משמשת לב' כירות.
ושיהן כגוף אחד חשיבי. אפי' לא גרע מקערות שבטבלא [פ"ג מ"ז]
דבגממא א' לא נשמא חזיריה: (כב) שחיבר כל אבן בטיט בארץ. או
חיברן בטיט בראשן. כולן בשורה א' ככירה הטבחים נעיל. ונמלא שהאבן
האמצעי משמשת לב' הכירות: (כג) ר"ל ק רוא דין אבן האמצעי:

לאחר שהוסק: (ג) כך כתב הר"ם ויפא כליו הר"ב ז"ל. ושאר רבותינו מים
בסלע שהוא קרקע עולם שפיר לא שייך נתילה. אבל כותל בית אמאי לא. והרי כתיב ונתן את הבית. ועליו ועל האבן נמי. אמאי לא שייך נתילה גבה.
דלא מיבעי לפי מ"ס בירין (ס' פ"ו) דר"ל שהאבן שאינו מחובר בטיט חקעו וקבעו לתוך הקרקע. ודאי שייך גבי' נתילה כשיעו ויחזקו ממקומו שחוקע שם.
ודמקיים מלוא נתילה בבית מונגע. אלא אפי' יומא כהר"ם דמיירי שהאבן האחר תלוש לגמרי. ולפיכך לא שייך גבי' נתילה דהרי נתון ועומד הוא. וינמא
נמי דלע"ז דסני בשניהון רק אבן א'. וכדמוכח במסנה ג' דל"ט לנתון כולו. עכ"ל נריך שיהיה טלו ראו לנתילה. עכ"ל קשה דהרי בשבת (ק"ה א')
אמרי'

משנה אחרונה

וב"ט דמתני' משמע דדוקא הני עמומדים לחפי' ולבישול. ואפשר דאורחא
דמלתא קמי שאין דרך ליהוד חזית לכירה: עליה ועל האבן עלי' ועל הסלע.
פי' הר"ם שאין להם נתילה. כפי' דלעיל כתבנו פירוש. ונראה דה"ל עליה
ועל התנור על מתכת טהורה דהתם אמרי' דגם של מתכת אין לו נתילה. ומיאו

כלים הקלתות פרק ז

ב הצדדין שארבע יתר
 על רחבה וכשנעשה כמותה
 עגול יהיו שני צדדיה רחבין
 וזני צדדיה קצרים
 כו"ה הנוגע בשני
 הצדדים הקצרים
 אינו עמא מושא
 כירה כהנה שיה
 מטמא כו' :
 מטמא כו' :

בליטה הוא כשיב לכירה . ויש לו בית קבול קדירות הרבה . והרמב"ם
 כתב שהוא המונח מרובע ארוך . אבל כ"ל כצורת הר"ש . מדכיפא
 וכן הכופה את הסל . שהוא ג"כ מקיף לכירה . "עוד כ' הרמב"ם . שהוא
 חלול מתוכו ושטחו העליוני קבוצ [קבצים עגולים] א' לפני השני . ומלא
 מתוכו בצפר החם [ושופתים הקדירות
 על אותן הקבצים והוא מטלטל עם האש
 והקדירות] ע"כ . ועי' לקמן : מהורח משום
 כירה . כתב הר"ב דאם נטמאה הכירה
 כו' . א"כ אינו מטמא במחומר כו' . וכן
 כאשר נקב עד שיאל ממנו מה שעשוי
 לקבלו לא יטמא כמו שהבאר בפ"ג .
 הרמב"ם

הכירה שכשמוציאין הקדירה מן הכירה מושיבין אותה על אותה
 הצליטה . ופעמים יש לו בית קבול שתי קדירות או שלש : מהורח
 משום כירה . דאם נטמאה הכירה לא נטמא הוא . אינמי אינו
 מטמא במחומר ככירה : הצדדים שלו . שחלו של דכון שאינן
 מן הכירה : הרחב שלו . הוא
 כוחל הכירה ע"מה ללד בית קבולו
 של דכון ולפי שהדכון מרחיב
 והולך ללד הכירה קרי לה רחב :
 רבי מאיר מטהר . דלא חשיב
 ככירה : ורבי יהודה מטמא .
 דחשיב ככירה . והלכה כרבי
 יאודה : וכן הכופה את הסל .
 וזנה על גבוי כירה . וטולט חוץ
 לכירה והסל הוא מטמא משום כלי עץ . וכשזנה עליו כירה . ורוחב הסל כולט
 חוץ

וכנה על גבוי כירה . וטולט חוץ לכירה והסל הוא מטמא משום כלי עץ . וכשזנה עליו כירה . ורוחב הסל כולט חוץ

מלאכת שלמה
 כלי קבול לפיכך אם היה מחובר בצרף טהור כשאר הכלים ואם
 ניקב אינו מקבל טומאה ככלי קבול מה שא"כ בכירה הצדדין שלו הנוגע
 בהן אינו מטמא משום כירה רחב של שישבין עליו בשעת כשול מטמאה
 אם נטמא הדוכן וכן הכופה את הסל וזנה כירה על גבה ה"ו טמאה משום
 כלי עץ לא משום כירה לפיכך אינה מקבלת טומאה מאחורה ככירה ע"כ :
 מטמאה

כך מלאחיו מנוקד בשוק : הצדדין שלו . חוזר ומפרש מה שאמר
 טהור משום כירה וקאמר הצדדים שאינם אלל הכירה פטור לכולי ע"מה
 ובכוחו של היינו שחלו הדכון שאלל הכירה פליגי . הר"ש ז"ל .
 והרמב"ם סוף פרק ט"ו להלכות כלים כתב וז"ל דוכן של חרס שיש בו בית
 קבול הקדירות והרמז נתון בזה פטור משום כירה וטמא משום

יבין תפארת ישראל בועז

הוא כעין דף משולם עם דפסת . והוא כולט מכותל הכירה לחוץ להשיב
 שם קדירות ריקנות . ודופן אלמעי שלו הוא כוהל הכירה : ו' דלחין דיע
 ככירה להתטמא כשיטמא הכירה . ולא שיהטמא הוא בעלמו משום
 דהייבון לא שייך כלל להכירה ומדמחומר לקרקע אמק"ט (א) :
 יא) כשהכירה תלושה גם הדיבון בעלמו מק"ט כאשר כ"ח חבל אינו חיבור להכירה . וכקצרות שבטבלא [פ"ג מ"ז] דהרי ה"ג אין השמים של דיבון תלוי
 בהשמים הטהור והטהור מפרש הנח דהא דקאמר דטור משום כירה . היינו דהצדדים שלו וכו' : יב) ר"ל ב' שחלו הדיבון שבצדדיו : יג) דכשהן בתלות
 אם נטמא א' לא נטמא שניו . וכשהן במחומר הדיבון אמק"ט כלל . ונקט מגע וה"ה ללא נטמא בחיור . אלא משום רחב דכסיפא נקט מגע .
 א"כ רבתיא קמ"ל . דסד"א דע"כ הדיבון הוא יד להכירה והרי כל יד מטמא עכ"פ במגע קמ"ל דאפי' כיד לא הוא : יד) ר"ל כוחל האלמעי
 של דיבון ששם חלל הדיבון רחב : זא) דאם נטמא הכירה מהורה . אע"כ דלא לו כב הכירה נטמא . אפי"ה ארוח חלק של גב הכירה שהוא הוך הדיבון נטמא
 בטוהרתו דמחין הדיבון שייך להכירה הו"ל הדופן האלמעי שבין כוזה לדיבון כאלפי שבין ב' ארוות אמעי [פ"ג מ"ז] : זב) דלאוה ל"ד של האבן שהוא מול
 הכירה הטהורה . נטמא בטוהרתו . וכ"כ מני כל עוד שהכירה מורה בצדדו בקרקע . אלא שיהיה שרץ בחיור הדיבון . או נגע בו שרץ ככל מקום מחובר
 לא די שהכירה שאינה שייך להדיבון טהור . אלא גם הדיבון בעלמו מדמחומר לקרקע או אפי' רק מיוחד לחברו בקרקע נטמא בטוהרתו [כפ"ג מ"ז] . מירח
 פלוגתייהו הכא רק באין הכירה מיוחדת לחברה בצרף . דככה"ג ודאי גם לר"י טהור : זא) דבנטמא הכירה אף דדיבון טהור . עכ"פ נגעו
 טוהרות אמ"כ בהרחב ללד הדיבון . נטמאו . ללא דמי לקצרות שבטבלא [פ"ג מ"ז] דבנטמא א' חברתה כולה טהורה . התם לא שייכי אהדי כלל .
 אבל הכא הלד הרחב שייך טפי לתטר מלהדיבון ואין טפל מבטל העיקר . [גו"ל דאזנו חווייהו לעמיייהו . ללדבנן דק"ל דמכיל העיקר בעל הפל
 [כפ"ג מ"ז] א"כ הטפל נכר כתר העיקר . א"כ ה"ל הכא כשנטמא העיקר נטמא הטפל עמו . ולר"ת התם דק"ל ללא אהדינן כשבעל העיקר בעל הטפל . א"כ
 הטפל לא שייך כלל להעיקר . ומשום כעיקר לעלמו . לפיכך ה"ג הכא ארוח ל"ד של רחב שפונה לדיבון נחשב כדיבון : יז) ורוחב אחורי שולי הסל כולט

הוא כעין דף משולם עם דפסת . והוא כולט מכותל הכירה לחוץ להשיב
 שם קדירות ריקנות . ודופן אלמעי שלו הוא כוהל הכירה : ו' דלחין דיע
 ככירה להתטמא כשיטמא הכירה . ולא שיהטמא הוא בעלמו משום
 דהייבון לא שייך כלל להכירה ומדמחומר לקרקע אמק"ט (א) :
 יא) כשהכירה תלושה גם הדיבון בעלמו מק"ט כאשר כ"ח חבל אינו חיבור להכירה . וכקצרות שבטבלא [פ"ג מ"ז] דהרי ה"ג אין השמים של דיבון תלוי
 בהשמים הטהור והטהור מפרש הנח דהא דקאמר דטור משום כירה . היינו דהצדדים שלו וכו' : יב) ר"ל ב' שחלו הדיבון שבצדדיו : יג) דכשהן בתלות
 אם נטמא א' לא נטמא שניו . וכשהן במחומר הדיבון אמק"ט כלל . ונקט מגע וה"ה ללא נטמא בחיור . אלא משום רחב דכסיפא נקט מגע .
 א"כ רבתיא קמ"ל . דסד"א דע"כ הדיבון הוא יד להכירה והרי כל יד מטמא עכ"פ במגע קמ"ל דאפי' כיד לא הוא : יד) ר"ל כוחל האלמעי
 של דיבון ששם חלל הדיבון רחב : זא) דאם נטמא הכירה מהורה . אע"כ דלא לו כב הכירה נטמא . אפי"ה ארוח חלק של גב הכירה שהוא הוך הדיבון נטמא
 בטוהרתו דמחין הדיבון שייך להכירה הו"ל הדופן האלמעי שבין כוזה לדיבון כאלפי שבין ב' ארוות אמעי [פ"ג מ"ז] : זב) דלאוה ל"ד של האבן שהוא מול
 הכירה הטהורה . נטמא בטוהרתו . וכ"כ מני כל עוד שהכירה מורה בצדדו בקרקע . אלא שיהיה שרץ בחיור הדיבון . או נגע בו שרץ ככל מקום מחובר
 לא די שהכירה שאינה שייך להדיבון טהור . אלא גם הדיבון בעלמו מדמחומר לקרקע או אפי' רק מיוחד לחברו בקרקע נטמא בטוהרתו [כפ"ג מ"ז] . מירח
 פלוגתייהו הכא רק באין הכירה מיוחדת לחברה בצרף . דככה"ג ודאי גם לר"י טהור : זא) דבנטמא הכירה אף דדיבון טהור . עכ"פ נגעו
 טוהרות אמ"כ בהרחב ללד הדיבון . נטמאו . ללא דמי לקצרות שבטבלא [פ"ג מ"ז] דבנטמא א' חברתה כולה טהורה . התם לא שייכי אהדי כלל .
 אבל הכא הלד הרחב שייך טפי לתטר מלהדיבון ואין טפל מבטל העיקר . [גו"ל דאזנו חווייהו לעמיייהו . ללדבנן דק"ל דמכיל העיקר בעל הפל
 [כפ"ג מ"ז] א"כ הטפל נכר כתר העיקר . א"כ ה"ל הכא כשנטמא העיקר נטמא הטפל עמו . ולר"ת התם דק"ל ללא אהדינן כשבעל העיקר בעל הטפל . א"כ
 הטפל לא שייך כלל להעיקר . ומשום כעיקר לעלמו . לפיכך ה"ג הכא ארוח ל"ד של רחב שפונה לדיבון נחשב כדיבון : יז) ורוחב אחורי שולי הסל כולט

אחרונה
 מטמא בנגע ולא באיור ופי' הרמב"ם שם דמקום שאיור הכירה מטון כנגד
 אורו הכירה מנחמין אף באיור וה"ה נמי בנך דהכא להכי מני הנוגע בהן כלומר
 היבא לניכא עומאה אור כגון ערוה הנוגעין געט אינו עמא משום כירה
 ששם נטמאה הכירה אין הדכון עמא אבל בחיור אור ימנין דממא
 במקום שהאריים מכוונים : הר"ח שו"ר מ' ממאה וכו' מקמ"ה . לפי' פי'
 הרמב"ם דרמב היינו מקום ישיבה לא חתפתה במאי פליגי . וגו' פי' הרמב"ם
 אשפר לפרש שהצדדין הם מקום כולט מן הדכון בצדדין ושם אין חס של המנן
 שולט כ"כ שיכול לנבל שום דבר אלא להפשיך פך של שמן וכלים קטנים של
 תכלין וכיוצא בהם הלכך אין ייחודין ככירה . והרמב"ם הוא שיכול לשנות שם קדירות
 והחוס שולט שם לגמור הניבול והלכך ר"ת ממאה אפי"ה דדכון ע"מה לא מטמא
 משום דקייבולו של דכון לך ואיני לראוי לעינים ושם אלא למנן . אבל זה שהוא
 רחב ויכול להשתמש שם בפנים ואש מייחף ככירה . ור"י ס"ל שלא יבא הפסל
 מחוץ מן העיקר : וכן הטופס את הכיר אלא וזנה על גבוי כירה . ה"ו עמאה מטום
 כלי עץ לא מטום כירה לפיכך אינה מטמאה מאחורה ככירה . הרמב"ם בחבורו
 ספ"ג . ונראה דאין ר"ל שהכירה עמאה משום כלי עץ דזה דה"ל לא מקסבר
 שאין הכירה נפלה לגבי הסל . אלא ר"ל הסל לא נבל וזוה עמאה ככלי עץ
 והלכך מן העיקר : וכן הטופס את הכיר אלא וזנה על גבוי כירה . ה"ו עמאה מטום
 הכופה את הסל ולא מני שפשה כירה בחבורו והסל מונח כדרכו . דרבינא קמ"ל
 לא מייבעיא טוהר כדרכו ללא בעל קיבולו . אלא אפי' כפאו לא בעל תבילי
 כיון שלא קבעו בתמרים כדמנן פ"ב מ"ה קצרה שקפשה בשורה כדרך מניחה
 עמאה . שלא כדרך קבלתה פטורה . אלא קבעו בעיני . ולכאורה משמע דכלא
 קבע

משנה
 דק"ל בפ"ה מ"ג כו"ה דמחין משום עומאה הכירה והכי קחם לן הכא כו"ה
 דממכר התם . ועוד דמפרש הרמב"ם שם היינו דופן הכירה ע"מה ללד קבולו של
 דכון ור"ת מטהר ללא חשיב מן הכירה . וזה קשה דכפ"ב גבי בית הפתלין
 וקלמחין המוראות דמתר יב"ג מולקין את שוביו של דופן התפסיק והמשמע
 לטוהר פירשו שם דוקא בטומאה משקין דרנבן מיקל ובהה נמי לית
 הלכתא כוונה וא"כ ר"ת דממכר הכא ולא חילק משמע אף בטומאה דלוייתא
 הוא ללא מתאן . אבל הרמב"ם לפי שטמו מפרש הרמב"ם הוא מקום ישיבה שישבין
 שם בשעת ניבול . ובעיקר נפקוה שכתב הרמב"ם שאין מיטמא במחומר כמו
 כירה . א"כ דכל הכלים כה"ג מני מיטמחין במחומר כשאינו בעל תשמישן כדפי'
 ספ"ה . ועוד נפקוה אחרת נחב בפירושו ובתבירו ספ"ה דאינו ככירה אלא
 ככלי קבול ואפי' ניקב אינו מקבל עומאה ככלי קבול ע"כ ובתבירו מזה ג"כ ספ"ה
 דבין . לפי פי' ה"ל"ב דמשמע שמוכר לכירה . ונותנין שם קדורות . וא"כ ה"ו
 מנח ככירה הטהור דפי"ה מ"ג וקשה דהתם אחר אם חכרה לו עמאה והכא
 אמאי אינה ימנח בטומאה הכירה וזה ג"כ ראי' לפי' הרמב"ם שאינו מטמא מחומר
 לכירה וכשאינו מחומר חמר התם פטורה ואפי"ה דגבי חלד הכירה לקמן מ"ג מן
 דאפי' פחותה משעורא עמאה בנגע . והכא פטור לגמרי . א"ל דהתם הוי יד
 מדרכנן כדפי' שם והכא לא יד הוי דאינו מעין השמים הכירה : והצדדין
 שלו . פי' הר"ב כוחליו של טון . ופי"ה ה"ה היינו דכון גופי' וכבר מני לה שפסוק
 עשום כירה והא חו' למה לי . וז"ל דמי והדר מפרש ה"ה דאמרי' טהור משום
 כירה דוקא הצדדין . אבל כהנה פליגי בה ל"ה ור"י : הנוגע בהן כו' . נראה
 דדייק למיחיי הנוגע בהן : משום דגבי טירת המור לקמן ה"ג דקמי' פחותה מן

כלים הקלתות פרק ז

ד' היתה מופרשת. ע"ס : פמפוט' בירה. ע"ס פ"ז :

חלופי גרמאות

ביצד ג'ני' נכסו כלן פ"ז י"ד . ובגודו נכסו פ"ז ובגודו נכסו פ"ז נכסות את . נכסות ג'ני' וכן נכסות את . נכסות ע"ס נכסות את . נכסות ע"ס נכסות את . ד' היתה ג'ני' נכסו כלן פ"ז .

תוספות חדשים

משנה ג' (בהר"ב סו"ה) ביצד כו' מה נכסו פ"ז. ג'ני' פירושו משום דכלי הכס אינו נכסו אלא ששלמה נכסו פ"ז מיג' רק כלן נכסו והכירה נכסו (כלי א') כתיב הית' נכס הרמב"ם ולכן האויר עד גובה הכירה נכסו (הכירה אף ע"פ שא"ט נגד הכירה דלא נכסו רחוק מהכירה) ודו"ק : (מהרש"ם פ"ז) :

אליהו רבא

ד' פמפוט' בירה. ג'ני' רגלים עשין למעלה מהכירה לבשת עליהן את הקדרה :

כמו יד כו' כהיא דמתני' ד פ"ג : ביצד משערים אותה . אפחותה מאלן . פירשה הראב"ד בפ"ז מה"כ : גורן את השפור . או בדומה לו . הרמב"ם : בלמעלן למטן . ג'ני' עטן השפור ראשו אחד על כותל הנמוך וכו' וכן לשון הר"ש . נראה מזה שגירסתו מלמטן למעלן . וכן הוא בטוספת מהר"ם . אבל בפ"י הרמב"ם גירסה הספר : ד' מטמא במגע ובאויר . הרי זו חיבור לה בין לטומאת מגע . בין לטומאת אויר . הרמב"ם פ"י מהלכות כלים : או שהיתה חלקה . כהב הר"ב זו ואל"ל זו קמני . ומסיים הר"ש . ושמה חלקה [מזיח] שפי מסיחא דכותליה פחותים משלשה חלצבות . ועוד יש לפרש או שהיתה חלקה . כלומר שכנייה בחבור והל"כ נחלקה לגמרי . כדפי' בטוספתא . ע"כ : מהרורה . אין חיבור לה ואם נטמאת הכירה בין מאוירה בין במגע . החלך טהורה . וכן אם נטמאת החלך . הכירה טהורה . הרמב"ם ע"ס : פמפוט' בירה . רגלי הכירה . שהם שלשה רגלים

ביצד משערין אותה (כ) . ר' ישמעאל אומר גורן את השפור מלמעלן למטן (כ) . ובגודו מטמאה באויר (ג) . רבי אליעזר בן יעקב אומר . נטמאה הכירה . נטמאת החצר . נטמאה החצר . לא נטמאת הכירה (ד) : ד' היתה מופרשת מן הכירה (ה) . בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות מטמא במגע (ו) ובאויר (ז) . פחותה מכאן או שהיתה חלקה (ח) . מהרורה (ט) . פמפוט' בירה (י) של שלש

מלאכת ז"ל : בלמעלן למטן . י"ס דגריס' מלמטן למעלן וכן הגיה ה"ר יוסף ז"ל והרב בללאל אשכנזי ז"ל הגיה מלמעלן למטן ומלמטן למעלן וכן נראה מפ"י הרמב"ם

הבולטים

תפארת יבין

[ע"ס] כל אויר החצר שהוא נגד אויר הכירה . אפי' נמוך הסתל החצר פחות מג' אצבעות . אפי' נכסו א' מאוירו נטמא חבירו : (ב) ר"ל אם כותל החצר גבוה גא"ל דליו גם החצר נטמא בנהלה טומאה בחיורו . כיצד משערין עד היכן מגיע אוירו שכשיחלה ע"ס טומאה יטמאו שניהן . דהרי כותל הכירה גבוה הרבה מכותל החצר . ולראב"ד הג"ל אלוהי גבוה גא"ל קאי הא דקאמר כיצד משערין . ור"ל באויה אויר חצר אמרינן דאפי' באויה גבוה גא"ל כותל החצר . אפי' נכסו עומאה יתמאה הכירה . מהו"ל ע"ס אויר כירה שנגד אויר החצר [משמע דלגל גבוה גא"ל] . אפי' למעלה מהלכסון שפור כל שכנגד גובה כותל הכירה מחשב כחוד חלול החצר . ולא דמי לשפיות קטנות [פ"ד מ"ד] . דהכא שאני . דהכירה והחצר זקוקים לאש א' וכדלפיל סו' [י"ז] : (ב) שמשום ראש אחד מהשפור על שפת נג הכירה . וראש ה' של השפור ע"כ כותל החצר . וכל שלמעלה מהשפור לא מחשב כאויר החצר . וה"ה דבנטמא הכירה . נטמא כל אויר החצר שהחת השפור אלף דרבוהא קמ"ל דאפי' נתלה טומאה נטמאה למעלה מהשפור לא נטמא . דע"ס לא מחשב אויר החצר כלל . והא דקטע שפור לשער צו . היינו מדמיון ע"ס אלף החצר בשעה שנתלה ע"ס טומאה . וה"ה צמוד צדד אחר : (ג) ר"ל כשהנהל סרן בחיור למטה שכנגד חלכסון של שפור . מטמא לחיור הכירה ג"כ : (ד) מהרש"ם דלמיתין [ג"ק פ"ה] מוכח דר"ס דהתם כראב"י דהכא ס"ל . א"כ תרתייכו לא מחלקין בין שותלי החצר גבוה גא"ל או לא . דבכל גוגא אמרינן דחצר טפל לכירה ולא חיפכא נמלא שראב"י מחמיר בחד לך מת"ק בשאין החצר גבוה גא"ל . אפי' נטמא חצר בשנטמא כירה . ומיקל הו' בחד לך בשגובה גא"ל . אפי' נטמא חצר לא נטמא כירה : (ב) שלא נחבירו מהויר יחד : (ג) ר"ל שניהן חיבור זל"ל דבנטמא אחד מהן במגע או באויר נטמא חבירו . אפי' שבאמת אינן מחוברין יחד . מדע"כ זקוקין זל"ל לאש א' וכמ"ל : (ד) שאין כותל כלל להחצר . ואפי' דכ"ס הוא מאויה גבוה גא"ל [ע"י הר"ב] . ג"ל דאש שהיתה חלקה גם אבבא דחברה הויר קאי . וקמ"ל דאפי' אינה חיבור וכדיכון לעיל סו' י"א [ובן נכח מדלג נקט חלק נכסא במחברת זל"ל] : (ה) ר"ל אינן חיבור כלל אפי' לענין מגע שנטמא בה כירה . ואפי' בעג עומאה בהחצר לא נטמא רק חצר ולא כירה . ואת"ל עכ"פ נהוי חצר כיד להכירה . ו"ל דבאינן מחוברין אפי' יש לה דפנות גבוהות קלה וטוח לאחזה ע"ס אפי' מלאין מחוברין לא מחשב יד . ובחלקה אף שמחוברות זל"ל . הרי אנו טוח לאחזה ע"ס מדבוק המושב להקרקע : (ז) בליעות טיט שע"כ כירה כסגול להשיב עליהן הקדירה . ו"ל

משנה אחרונה

כראב"י לגבי תני אלא דהוי יד ויד פדיון מגבו ונכסות הכבוד נמי קתם לן דפחותה נמי הוי יד . וכן נראה דלפחותה למוד פליג רב"י מדלג הוי פלוגתא דראב"י בתר היתה מופרשת דלקמן . ש"ע דלפחותה קאי והתם בפחותה ח"ק נמי כסודי מעט . והשתא שמינן ממנני' דלכחא דיד פדיון מגבו והלכך אם נטמאת החצר נטמאת הכירה וכו' הרמב"ם בפירושו ובמגורו פ"ז ולא כמו שהכריע במשנה לתקן ע"ס להרמב"ם יד לא עדיף מגבו אלא שמינא ולא תכניס והרי כלן נכסו כתב כהר"ב שחכמים ונבי דיוי ידוח הביאו : ד' היתה מופרשת . בכל דוכחא שמינן שאין חרות יד אלא במחברת הוי וכו' מופרשת אחתי עמא משום יד וכן קשה לפיל פ"ה גבי מירת הכבוד . ואפשר דמופרשת לוא שאינו מחובר אלא שמופרשת אבל נשמעת שיכול לקרקע ולהפרישה . וא"ל נמי דקמני או חלקה דא"כ כ"ס הו"א ומ"ס הר"ב דו ואל"ל א קמני אינו מיושב דלא שייך זו ואל"ל זו אלא בחרי מילי והשני פשוט יותר אבל חלקה אינו פחותה ממש ועדיפא מינה ולא שייך כהא זו ואל"ל זו כמ"ס הר"ב בנדרים ר"פ נגרה . והחוס' רפ"ב דקידושין' כתבו דלא שייך זו ואל"ל זו בשתי חיות אלא בשתי גבות ולמא דפי' י"ל דמופרשת היינו שנתמנת או חלקה כלומר חלקה התחלטה שאינה מחוברת דאפי' גבוה ג' טהורה דלא תשיב יד : פמפוט' בירה ג'גה . פי' קממיה כס

לכירה . ויד יש לו מגע ואין לו אויר : ביצד משערין אותה . משום דכירה גבוהה מחצר הכירה ולכירה חלו לשער מה נכסו אויר החצר : גורן את השפור . ראשו אחד על כותל החצר הנמוך . וראשו אחר על כותל הכירה הגבוה . וכל שלמטה מן השפור אם נתלה ע"ס ערן אפי' שהוא למעלה מטמא החצר כאילו נתלה דכל זה נכסו אויר החצר : לא נטמאת הכירה . דחצר טפלה לכירה . ואין כירה טפלה לחצר . ואין הלכה כר' אליעזר בן יעקב : ד' היתה מופרשת . שלא בנה האומן מתחלה החצר והכירה מחוברת יחד . אלא זו לעלמה זו לעלמה : חלקה . בלא בית קבול כלל . וזו ואין לר"ך לומר זו קמני : פמפוט' בירה . רגלי הכירה . שהם שלשה רגלים

ביצד משערין אותה (כ) . ר' ישמעאל אומר גורן את השפור מלמעלן למטן (כ) . ובגודו מטמאה באויר (ג) . רבי אליעזר בן יעקב אומר . נטמאה הכירה . נטמאת החצר . נטמאה החצר . לא נטמאת הכירה (ד) : ד' היתה מופרשת מן הכירה (ה) . בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות מטמא במגע (ו) ובאויר (ז) . פחותה מכאן או שהיתה חלקה (ח) . מהרורה (ט) . פמפוט' בירה (י) של שלש

ז"ל : ובגודו מיטמא באויר . כך ז"ל . והשמים הרמב"ם ז"ל השערתו של ר' ישמעאל וכמו שאכתוב עוד בסוף הפרק בס"ד : ד' מיטמאה במגע ובאויר . נקודות

הבולטים

תפארת יבין

[ע"ס] כל אויר החצר שהוא נגד אויר הכירה . אפי' נמוך הסתל החצר פחות מג' אצבעות . אפי' נכסו א' מאוירו נטמא חבירו : (ב) ר"ל אם כותל החצר גבוה גא"ל דליו גם החצר נטמא בנהלה טומאה בחיורו . כיצד משערין עד היכן מגיע אוירו שכשיחלה ע"ס טומאה יטמאו שניהן . דהרי כותל הכירה גבוה הרבה מכותל החצר . ולראב"ד הג"ל אלוהי גבוה גא"ל קאי הא דקאמר כיצד משערין . ור"ל באויה אויר חצר אמרינן דאפי' באויה גבוה גא"ל כותל החצר . אפי' נכסו עומאה יתמאה הכירה . מהו"ל ע"ס אויר כירה שנגד אויר החצר [משמע דלגל גבוה גא"ל] . אפי' למעלה מהלכסון שפור כל שכנגד גובה כותל הכירה מחשב כחוד חלול החצר . ולא דמי לשפיות קטנות [פ"ד מ"ד] . דהכא שאני . דהכירה והחצר זקוקים לאש א' וכדלפיל סו' [י"ז] : (ב) שמשום ראש אחד מהשפור על שפת נג הכירה . וראש ה' של השפור ע"כ כותל החצר . וכל שלמעלה מהשפור לא מחשב כאויר החצר . וה"ה דבנטמא הכירה . נטמא כל אויר החצר שהחת השפור אלף דרבוהא קמ"ל דאפי' נתלה טומאה נטמאה למעלה מהשפור לא נטמא . דע"ס לא מחשב אויר החצר כלל . והא דקטע שפור לשער צו . היינו מדמיון ע"ס אלף החצר בשעה שנתלה ע"ס טומאה . וה"ה צמוד צדד אחר : (ג) ר"ל כשהנהל סרן בחיור למטה שכנגד חלכסון של שפור . מטמא לחיור הכירה ג"כ : (ד) מהרש"ם דלמיתין [ג"ק פ"ה] מוכח דר"ס דהתם כראב"י דהכא ס"ל . א"כ תרתייכו לא מחלקין בין שותלי החצר גבוה גא"ל או לא . דבכל גוגא אמרינן דחצר טפל לכירה ולא חיפכא נמלא שראב"י מחמיר בחד לך מת"ק בשאין החצר גבוה גא"ל . אפי' נטמא חצר בשנטמא כירה . ומיקל הו' בחד לך בשגובה גא"ל . אפי' נטמא חצר לא נטמא כירה : (ב) שלא נחבירו מהויר יחד : (ג) ר"ל שניהן חיבור זל"ל דבנטמא אחד מהן במגע או באויר נטמא חבירו . אפי' שבאמת אינן מחוברין יחד . מדע"כ זקוקין זל"ל לאש א' וכמ"ל : (ד) שאין כותל כלל להחצר . ואפי' דכ"ס הוא מאויה גבוה גא"ל [ע"י הר"ב] . ג"ל דאש שהיתה חלקה גם אבבא דחברה הויר קאי . וקמ"ל דאפי' אינה חיבור וכדיכון לעיל סו' י"א [ובן נכח מדלג נקט חלק נכסא במחברת זל"ל] : (ה) ר"ל אינן חיבור כלל אפי' לענין מגע שנטמא בה כירה . ואפי' בעג עומאה בהחצר לא נטמא רק חצר ולא כירה . ואת"ל עכ"פ נהוי חצר כיד להכירה . ו"ל דבאינן מחוברין אפי' יש לה דפנות גבוהות קלה וטוח לאחזה ע"ס אפי' מלאין מחוברין לא מחשב יד . ובחלקה אף שמחוברות זל"ל . הרי אנו טוח לאחזה ע"ס מדבוק המושב להקרקע : (ז) בליעות טיט שע"כ כירה כסגול להשיב עליהן הקדירה . ו"ל

משנה אחרונה

כראב"י לגבי תני אלא דהוי יד ויד פדיון מגבו ונכסות הכבוד נמי קתם לן דפחותה נמי הוי יד . וכן נראה דלפחותה למוד פליג רב"י מדלג הוי פלוגתא דראב"י בתר היתה מופרשת דלקמן . ש"ע דלפחותה קאי והתם בפחותה ח"ק נמי כסודי מעט . והשתא שמינן ממנני' דלכחא דיד פדיון מגבו והלכך אם נטמאת החצר נטמאת הכירה וכו' הרמב"ם בפירושו ובמגורו פ"ז ולא כמו שהכריע במשנה לתקן ע"ס להרמב"ם יד לא עדיף מגבו אלא שמינא ולא תכניס והרי כלן נכסו כתב כהר"ב שחכמים ונבי דיוי ידוח הביאו : ד' היתה מופרשת . בכל דוכחא שמינן שאין חרות יד אלא במחברת הוי וכו' מופרשת אחתי עמא משום יד וכן קשה לפיל פ"ה גבי מירת הכבוד . ואפשר דמופרשת לוא שאינו מחובר אלא שמופרשת אבל נשמעת שיכול לקרקע ולהפרישה . וא"ל נמי דקמני או חלקה דא"כ כ"ס הו"א ומ"ס הר"ב דו ואל"ל א קמני אינו מיושב דלא שייך זו ואל"ל זו אלא בחרי מילי והשני פשוט יותר אבל חלקה אינו פחותה ממש ועדיפא מינה ולא שייך כהא זו ואל"ל זו בשתי חיות אלא בשתי גבות ולמא דפי' י"ל דמופרשת היינו שנתמנת או חלקה כלומר חלקה התחלטה שאינה מחוברת דאפי' גבוה ג' טהורה דלא תשיב יד : פמפוט' בירה ג'גה . פי' קממיה כס

עלמנו בארבעים קאה חקר קורטוב אוני יטול לכדול נק. וגי מניו שניקרו מד"ק אחרי שמטעין בעפח שחק וכפפה פלג ומדווייכו למחמה כמ"ס כ"ב ריש עיובין. ועיקר דבמי סרמז"ס שישורין אלו מד"ק י"ב דמחמת דשיעור שלג אלצבות כיון שמתמא בתגע וזכור כוא מן המורה כמו דג לכן עומתת אייר כמ"ס הוא פלמו נפישו כוא וכן במחור פי"ו דין ה' ודלוי פי' הממ"ס והמפרשים ז"ל יש לפתח פי' אחר במשמות דודאי בטלוי מלמודין אין משקל כילד משערין שלג אדם ימדוד באמצעויו. אצל הכא שחוקין הפפוט פלמו עד שיש מתמא באייר ומשכו שמתנו למחלה איט מתמא וכל אדם עופה משכו ואם שלג פסחה בין הפפוטין השמאים ויעלו. א"ל לטון אם סיו משכו למחלה או למטס. ונא רבן שמחון בן נמליאל ליתן פלס שלג אדם ישעה לפלמו סימן בפפוט מקום שכלו כס שלג אלצבות טוחו ככה וככה הוא דבכ קפון עשוי לתקל ולמדורה כמ"ס מח"ל"ס רפ"ח דלחלות גבי עושא מקום לכנה. והכי נמי ידביק כס חמיה קמנה של זפת או פפוט וירט שמתנו ולחון הוא יוצר משלגה וכלה ככה אין לשער נמשכו ועבדיו שרואה מקום ככה לא יעטס. ונס לדבני המפרשים שהכנה הוא סכנגל אפסכ טונתם ס"כ לוס שנהן ככה פיהא מוגת שס מדיק וילע מקום נפילת סהכמות: ולשון הר"ג שכתב כילד משערין אם נמלא שכן ביניהם וכו' ס"ק. ואגב רוסעא כ"ב סהרי הר"ג הוא מסוככרים ש"ן יד כבלי חקס להכניס אלא להזיל. כמ"ס פ"ס מ"ג וה"ל לכפוח אם נמלא עקמות ביניהם:

הבסיס פחות מכשיעור ג' אלצבות. או קלת יותר שנחשבה לג' אלצבות. ר"ל לשיעור ג' אלצבות שאמרט בשיעור משיכותן מן השפה. והטעם לפי שזה שקלצנו שיעור המשיכה בג' אלצבות. הוא מפני שקך רגילות הכירות לעשות פפוטעים משוכים כמו מרחב הבסיס. ושיעור סתם מרחב הבסיס ג' אלצבות. ואחא רשב"ג לאשמועינן הא. שג' אלצבות שאמרט. הוא מפני שקך רגילים לעשותן משוכים כך כדי שיהא בערך ויחס מרחב הבסיס נקח הבסיס לשער זה. ונ"מ בפחות ויתר קלת כשיעור הבסיס שגלך אחריו. ואם אי אהה ר"ע מברפגורה עמא. דהיינו נמי מקום הכנה. מן הסרגול ולחון קסור:

שמעון בן גמליאל אומר נורתן את הכנה (ביניהן) מן הכנה ולחון מהורה) מן הכנה ולפנים ומקום הכנה שמה:

בפחות ויתר קלת. ולפיכך לריך הבסיס והמטעם שכתבתי. אצל הא ודחי שאם הבסיס הוא רחב הרבה יותר או פחות מנ"ג אלצבות. שלא גלך אחריו. שבעלה [הבסיס] אלא הכל. והע"פ שלפי מה שכתבתי יש חדוש בדברי רשב"ג ואין חולק עליו. ושכנה בלשון פלוגתא. לא קשיא שכן הרבה יכולא בו כמ"ס צפ"ג דבכורים. אפ"ה לא העתיקו הרמב"ם בחבורו. לפי שהמך על מה שכתב בדרך כלל על כל דיני אחריו הפרק. וז"ל ואין מדקדקים בכל השיעורין האלו. שכולן הן מדברי סופרים. ע"כ. ומ"מ רשב"ג הסמיטעו דבר חדש בזה השיעור של משיכת הפפוטעים שחלת דים הוא נערך ונקלצ על שיעור מרחב הבסיס ולפיכך משערין על ידו:

מלאכת שלמה

ן ומקום הכנה שמה. הניס ה"ר יהוסף ז"ל מקום הכנה עמא בלא וי"ז וכתב קן מלאחי:

יבין

זוער בשלש כזה הרווחים ממדת ב"א: (נא) מניחין פפוטין למקום שכלה מדה הגא"ל של כל שהריוח שנחשבו כליור שבין הפפוטין נמדדו במאושל כנ"ל. והע"פ שעי' מדידה כיו מתקצר מדה הריוח שבין הפפוטין ולא יהיה כשיעור גא"ל משפת גג הכירה. אפ"ה מדטומתת אייר זה מד"ס הוא משו"ה הקילו בה(ך):

ועוד יש לדקדק למה נקט הכא כנה. ולא שימדוד בשפוד כליעל מ"ג והיינו מדמניו אלא החבור וכמ"ל. ולפיכך לולא מסתפיא ז"ל עפי פי' הרמב"ם שפי' מלת כנה דהיינו כסין (כמו הכיור וכינו) שעשוי כעצנת עגול. ועשין אחריו כדי להניחו ע"ג רשאי הפפוטין ועליו מוסיב הקדירה. והבסיס הוא רחב קלת יותר משולי הקדירה כדי ששכז עליו הקדירה יפה. ולפ"ז כך פי' דברי המשנה. כילד משערין אותן גא"ל כהריוח שבין הפפוטין דלרי הפפוטין עומדין כעין סגול ואם נמדוד לפפוט לחבורו ע"י שפוד וכדומה. הרי יתקצר ע"י שיעור גא"ל כהריוח שבין הפפוטין. דהול"ל עליהן. ד"ל דמשום דמה שבהפפוטין יתר מנא"ל מהתקטע וזולג למן הלא משפת גג הכירה ולחון. לפיכך כשרואה לכוון במדידת הרווח שבין פפוט לחבורו שיהיה גם הוא רק גא"ל לריך להוסיב ככה על זכ הפימיו של הפפוטין דהיינו במקום שכלה מדה הגא"ל והיינו שפיר מלת ביניהן. דהיינו מבפנים להסן. וקאמר חו ומקום הכנה עמא. ר"ל מקום הסענת בעלמו עמא. משום דלוח עלמו תחש תוך השיעור של גא"ל. מיהו רבנן ס"ל דאין מודדין הריוח הוא בעיגול. שכן יוכרח כשימדדו ע"י הכנה. רק מודדין עם שפוד או כדומה לה מפפוט לחבורו. והע"פ שעי"י יתקצר מדה הפפוטות מקום קבלת סומאה כהריוח שבין הפפוטין דלע ע"י מדידתן בשפוד לא יהיה שיעור גא"ל משפת גג הכירה. אפ"ה מדהאזיר הוא עמא רק מד"ס. מקלין ביה. והיינו דמסיים הרמב"ם כלה בפירושו. וז"ל וקיי"ל כרבנן. ואין מדקדקין בכל זה מדטומתת ריוח זה מד"ס ע"ל. אולם שפיטא דלדעת רבנן דמודדין בשפוד או בשאר דבר כזה. מקום השפוד הוא כלחון וסבור:

הלכתא גבירתא כללא דפרק ז

משנה ד ובאין החצר סחבור סוכרוב להכירה רק עומד תלשו בתוכה. אם כותלי החצר נבחרין גא"צ. עכ"פ מדרמיו עומדין כך יחד לתשימש זה נחשבין כבלי א'. אבל באין נבחרין גא"צ. או בחלקה לגמרי אפי' מחוברת בה אינן חבור. ג' בלישות מיס שעושין על שפת פה הכירה לפעלה להישיב עליהן הקדירה והכל בחוסקי לאפות סופנין] אם נבחרין רק גא"צ או פחות מזה. חז"ל חיבור להכירה. ואפי' יש ד' בלישות לא אמרינן כל יתר כנסול דמי. דאינו יתר. דכל שיש בלישות יותר ספי תחישב שם הקדירה על סוכנה:

משנה ה ניסל א' מוג' בלישות. הב' הנשארים עכ"פ יד לכירה חן ומספאין ומתמפאין רק כבצע הכירה או הבלישות. ואם סבתחלה עשה בהכירה רק ב' בלישות רחבין נאחית להישיב עליהן הקדירה והן זה כנגד זה. או נחשבים הכירה והם חיבור גם לפומת אייר. ובנכותין ג' הבלישות יותר סב' אצבעות או פנ' אצבעות ולמטה חיבור גם לבלישות אייר. ומנא"צ ולשעלה. הר"ל רק ד'. וה"ל חיבור רק לפומת מנע. ואם מתמפסין הבלישות הללו כעין קרנים בעיקום תוך מנע הכירה או רק תוך גא"צ שישפת כירה חן חיבור גם לפומת אייר ושכחון חיבור רק למנע. והריוח שבין פפוט לחבורו. לריג משערין הריוח הוא בעגול נגר קצה הא"צ של הפפוטין. ולרבנן מותח חוס מקצה הא"צ של פפוט לקצה הא"צ שבפפוט חבורו. וכל שבפנים להרוח מתמפא באייר וע"ז שעי"י מתקצר השיעור לקב"ס בהאייר:

פי' משנה א שולי כירה שענה ביותר. ונתחמה בשולים העבים ההם בפנים נומא עמוקה רחבה כ"ס. אפי' הניח אבן בנומא זו. כל שלא דיבק האבן בנומא בפנים. סחורה. כיון שהאש שבנומא הכירה עצמה אינה מהמם הקדירה שעל פה הכירה לפעלה. לא הר"ל כבשבל הקדירה ככירה. רק כבשבל על האבן שבהנומא. והכירה בעצמה אינה ראוי' חו לבישול:

משנה ב אם ב"ק להניח שם קרייתת רגניות תלס כותל הכירה סבוכין. אינו חיבור להכירה כלל. אבל כ"א סק"ם בש"ע. אבל זה רק כשהכירה תלשה מחקיקע עולם. דבמחבורת או הב"ק זה הכולל אק"ם כלל. מיהו גם במחבורת הכירה בקרקע. ס"ל לריי רענ"ט אם ננע שרץ תוך חלול הב"ק בכותל הכירה סק"ם שם. מדה"ל שם כיר לכירה. ונשמאת גם הכירה עמה ע"י (ולר"ם גם שם אין דינה ככירה ואק"ם כלל בעודה סחוכרת הכירה) וכן כירה המחבורת על אדורי שולי סל. או ריח בלישת הפל סבוב הכירה כבלישת ב"ק הגל"ל שכותל הכירה:

משנה ג כירה שחלקה כל ששהותיה סחורה. וכן כופח. חצר כירה הוא סחבת חרס. שחכירה סוכוכת בתוכה באצטע. וכותלי החצר נבחרין גא"צ כשיעור טובה כירה. הר"ל חיבור להכירה. וריח החצר ככירה לק"ם כשנסמא א' בפנע או באייר נסמא חיבורו. אפי' במחבור בקרקע עולם. (ולראב"ז רק כנסמא כירה נסמא חצר ולא איפסא:

א' תנור שחצו. זכתי. מ"ו מ"ד מ"ה מ"ו : בורת. שם הלכה י"א :

אליהו רבא

פרק ח שלשה דברים מלין בתה. אהל. נמיד פתיל. בלוע. וי' דברים מלין בקרן. נמיד פתיל כגלי המנה בתוך לודי הכל בלוע. תוך מוכי שטח מהם בלוע ותוך מוכי מלין בין על הטובה מלימה וביים אחרים איני מלין אלא ע"ג הטובה מלימה אלא על הטובה מלימה : א' שחצו מלימה : אהל כגלי חרס כדקמי סיפא בבורת גז. המלי בת איני מלין כשכן המלין בקרן אינו מלין בתה. בורת שלים אינם מלין באלה המה מני שטח כלי ואין נעשית אהלים לטהר. נכחה בטל מותרת כלי מלימה באלה המה ובעין שמה שיהא כלי מלין מוסר תוך מוכי. נכחה בטל מותרת כלי מלין מוסר תוך מוכי אלא מוכי :

תוס' אנשי שם

פ"א בנסרים או ביריעות. ט"ז ו' ואין זו קמי אלא דברכה לישא דפט' דלילות קמי ובהא הו' שפיר לא זאי' : ה"ג ח"ט ד"ה ב"כ"ח ויזמנין כשהמריס כ"ו. המוס דע"כ לא ממע אלא בתה אלא בקרן ממע דה"ל בתרין טבור דלא ממעין כלים ממומח אויר כ"ח לק' מ"ד וממע אפי' בשטח סהרן בתו' וט' קמ"ט מ"ה מ"ט ממחא גמ' דשכ' ויודר רחיה בתרה דהא אפי' אהס (דעיקר טומאת תבורין בו נלמדה) הנוגע בשתן או אפי' בנגול אינו ממחא כלים אף בשעת תבורין לטומאת כהן' בריס מליהן. ומ"ט מ"ד ואולי ג"כ אהס דה"ל תוס' מאד דשא ושא דהא כל הממחין בגדים בשעת מניע לטומאה ממחין כלים ג"כ תוך מחדש וכ"ח כמ"ט ה"כ כפ"א מ"ב והיא משה ר"ה דכ"ח. ומ"ט דטומאת תבורין עיקרה באהס ג"כ שיהא דרוס טיבה דה"ל נגע טומאה עומה אלא אהס הנוגע בתה שנוגע בטומאת קול מליים כדלמקן. (רש"י) :

פרק ח א כוורת פחותה כ'.

כחז הר"ז להכי נקט פחותה דלאו כלי הוא כו' דאפי' כלי שטף מלין.

כלומר לא מציעו כלי חרס דמינו הוא. דפשיטא דמלין דלאו תוך הוא שיהי זה הוא תוך אלא אפי' כלי שטף דלאו מינו הוא אימא דתוך דכלי חרס הוא

וליתומא. אפי' מלין מיומרא דוי"ו דחוכו לומר תוכו ולא תוך טובו. הכי מסקי התוס' פ"ק דזבחים דף ג. ועוד פ"ק דחולין דף כה [ד"ה ואשילין] : ומשולשלת לאויר התנור. אפי' שפיה למעלה מאויר התנור. כדפי' הר"ז במתני' דלקמן ועמ"ש שם בס"ד : אמר ר"א חס הילנה במה החמור. כדתקן בפ"ט דהלכות : [בבלי חרס הקל. פי' הר"ז שאין מטמא אלא אוכלים ומקיים ומנינו שבחורים מטמא

מלאכת שלמה

פרקה א בפי ר"ע ז"ל. דאפי' כלי שטף מלין. אמר המלקט כמה החכם ה"ר אפרים אשכנזי ז"ל פי' דוקא כשפי כלי השטף למעלה מפי התנור דאין שייך למד פתיל אלא דוקא בכלי חרס כדלקמן או שהוא כלי מחויק מ' סאה ע"כ. ראייתו ז"ל ממחני' דלקמן סימן ו' ומפ"ס ס' א' ב' רפ"י מוכח דכלי שהוא מחויק מ' סאה מלין בלמיד פתיל. ועיין בדרייתא

תפארת יבין

הקדמת פ"ה ג' דברים מלין בטומאת מת. אהל. צמיד פתיל. בלוע מבע"ה. [ולכהאב"ד פ"ב ה"ה מטומאת מת. גם בלוע מאכזים וכלים מלין] ו' דברים מלין בטומאת שרץ. צמיד פתיל שטל כ"ח שמונה תוך כלי אחר. ופיהו של פנימי תחת שפת החילון. בלוע. תוך תוכו. ב' מהק"ג' דהיינו ב' לו ע. ו' ד' ו' כ' ו' כ' מלין בין על הטובה מליק"ט. ובין על הטומאה מלללח. ואיך ב' דהיינו אהל ל' מ' ד' פ' ה' ל' מלין רק על טהרות שבהן וחתה הנמ"פ. והאהל מלין מלהטמא ולא על הטומאה מלהטמא [כ"ג רב"א. ונ"ל דבאהל רק מן האד חמ"ט מלהטמא. ומתוס דוקא עומתה ללח. אבל אהל שלא יבקע למעלה לטהרה ע"פ חו"ן] ביהו תוך תוכו אמ"ל רק בשתין פה הכלי הפנימי תוך חללו של חילון. או אפי' בשפיהו הוא תוך חללו החילון. אבל האוכלין והמשקין שבהן הפנימי אינן כנגד אויר תוכו של חילון. אבל ב' לריעותא. וכ"ס ככל כלי הפנימי תוך חללו של חילון. או אין נילל תוכו של פנימי רק ע"י למיד פתיל :

פ"ה א) ולפעמים התנור גדול מאד יותר מקומת חרס [כמקומות פ"ז מ"ו] ולכן יש שעושה מחילת נסרים בזמנא בפניס. משאלי עד שפת פיו. כדי להקטין חללו. שעי"י יתחמם יותר מהר : ב) דאפי' דנסרים ויריעות לא נעממו דהרי אפי' היו כלים שחזק עממן התנור. הרי אין כלי נעמא מאויר כ"ח וכלקמן. והרי כלי שהוא טהור חוץ פני הטומאה [באלה פ"ס מ"ה] וכ"ס יריעות ונסרים שהן עממן חמק"ט כלל ותולין [באלה פ"ט מ"ד] י"ל התם דוקא במבטל להו. אבל כשהחזק עממן אויר התנור. משהמא לא מבטל להו התם וכלתיהו דמי ואינן חולין [ועמ"ש בס"ד פ"ה דהלכות בהלכתא גבירתא ס"א]. ביהו שבטלן להשאר שם וכ"ס כשיש מחילה קבוע ביניהן ודאי חוץ [לקמן בקדן מ"ו

משנה

פרק ח א התנור שהלכו. פי' הר"ז עד למעלה מפי דאי למטה מפי משכנס השתן לפיו נעמא הכל כמו לזכוי שודק בפ"ב מ"ו ולמעלה מפי לאו דוקא ד"ה בשם הפת תבור נמי לא נעממו כלם אי לאו שזם שאין חולקין כ"ח : בנסרים או ביריעות. לאו דוקא נקט הני שאין ממחיימין בפני האה דה"ה אם חלקו בנכחים או בשיע לא מהני חלוקה דקמתה מי אין חולקין כ"ח. והא דלקמן מ"ו אמרי' שיקרן חוץ בנים שאור וכן בקמריין שמתחממות כפ"ב דמרי' נכחה זה לא נעמא זה אלא מהני חלוקה. ל"ל דיש חילוק דבנר שאם נעשה חלוקה המחילה בבית החמור עשייתו מהני חלוקה שכן דרך האומנים בשעת עשייה. אבל לאחר גמר כגני אין דרך לחלקו ויטינו

אזורה

פרק ח א תנור שחצו.

שעשה מחילה בזמנא עתה וחלקו עד למעלה מפי. הכל טמא. אפי' אוכלים

שצטבר השני של מחילה : כוורת פחותה ופקוקה בקש. נהכי נקט פחותה דלאו כלי היא דאי הוה שלימה היחה מללח על אוכלים

שצטובה דאפי' כלי שטף מלין. אבל השתא דלאו כלי היא הוה כמחילה בעלמא : ופקוקה בקש. לרבותא נקטה. דאפי' דפחיתתה פקוקה בקש. לא הוה כלי. ואין מללח על אוכלים שצטובה : ומשולשלת. תלויה : אם הציילה במת החמור.

דכוורת פחותה ופקוקה בקש חוללת בפני הטומאה באלה המה. ואפי' שטומאתו חמורה למעלה ארס וכלים עוממת שבעה : לא תציל בכלי חרס

הקל. שאינו מטמא אלא אוכלים ומקיים

במקום אחד הכל טמא ג. כוורת פחותה ד) ומשולשלת לאויר התנור ה). השרץ בתוכה. התנור טמא.

השרץ בתנור. אוכלין שבתוכה טמאין ו). ור' אליעזר מטהר ז). אמר ר"א אם הציילה במת החמור ה). אל תציל בכלי חרס הקל ט).

חזן. א' התנור נזכר שם תנור. נמצא שם נמצא. פחותה שם שריא פחותה. ומשולשלת ד"ל ומשמשת השרץ שם שרץ. וכן נכפון אפי' אליעזר ככל סד"א אפי' אליעזר. אם נזכר שם ק"ו אם הציל. אל דל"ל לא ובי"ה נזכר שם ט.

מלאכת שלמה

דח"כ פ' וי"ה ביום השמיני שטיב הר"ש ז"ל לקמן בפירוק' סימן ג' ור"ע ז"ל הביאה לקמן בסימן ו'. וכתבו חוס' ה"ר פ"ח שם בזבחים ופקוקה בקש אשמינין דאפי' פקוקה בקש לגמרי ונמיס דה"ל מללח באלה המה מפעם מוקף למיד פתיל אפי' בשרץ לא * מעלה כיון דלא הוי כלי דלא מניה הוא דלא מחריב בה לבטל שם חומו ממנו ע"כ : א"ר אליעזר ובהא אפי' וכ' כך ז"ל מללח * ז"ל מללח

יבין ישראל תפארת יבין

ומסו"ה לא נחשב מה שצטובה כתוך תוכה. ולינה מללח וכדמסיק. משא"כ שלימה מללח. כשפיה למעלה מהתנור. דלאו אין אויר תוכה מעורב עם אויר הטמא שלמעלה מפיה [וכמאן ב']. ובה"ש נמי נקט כוורת לרבותא דסיפא. דאף דכורת שהיא מקיים שהן גדולי קרקע. הרי דמי ככלי עץ שאינו מלין בזמ"ט. אפי' מדע"כ אין שום כלי נעמא מאויר כ"ח [כשנת קל"ח ב']. לפיכך מה שצטבו נילל בתוך תוכו. דרך בתוכו כ' יטמא ולא בתוך תוכו. אבל בזמנא כורת באלה המה. דאין הוא להיפק. דאם היא שלימה אינה מללח על מה שצטובה [אפי' שמתחמק מ' סאה ואמ"ש. והיא סתומה בזמ"ט. אפי' אין כלי נעשה אהל לטהר]. ואם היא פחותה מללח [כ"ב ב']. ונקבא הכא פחותה לרבותא דר"א. דאף שצטובה לגמרי מהורה כלי. אפי' לר"א מללח. וכ"ס כשהיא רק נקובה בדופן [וכמאן ב' : ד] גם הא נקט לרבותא דאפי' שפקק פתה האולים בקש שהיא מין כורת. אפי' לרבנן אמ"ל ולא מחשבה כשלימה : ה) נקט משולשלת ג"כ לרבותא. אף דלא אפשר טיבה שפת הטרט למעלה משפה הפנימי של עובי פה התנור. אפי' לרבנן אמ"ל. [בך ניל דהאורי שבעיני פה החמור למעלה משפה פנימי של הפה לא מחמק אויר החמור ומלין מלקמן מ"ו] : ו) אפי' כשהלש הכורת עם האוכלין לשם לאחר שהו"א השרץ מהתנור : ז) דוקא בשפת פה הכורת אינו למטה משפה הפנימית של עובי פה התנור. מטטר ר"ה. ביהו מדלח נקט פלוגהייהו כברייתא דהיינו שחזק התנור כורת כוה. ש"מ דבכה"ג גם ר"א מודה דאין חוץ. מדהעברה מונח באויר התנור. אין מחילת ארעי כוה חוללת. ורק בזמנא הטרה תוך הכלי פליגי אם חולצין דפנות כורת : ח) דהרי אהל המה חמור שמעמא ארס וכלים. ואפי' מללח בכה"ג [נע"ש ס' ג' : ט] כשהיא פחותה

אחרונה

דקמי שאין חולקין כ"ח. פי' לאחר שנטשה כלי. וכן נראה מלשון הרמב"ם בתבירו פ"ג גבי קלמריין כתב עכא מללח קצרות וסקצרות דבוקין בה בחמלת מעשהו וכו' ולקמן מ"ו גבי קרן כתב בפירושו ג"כ שנתק. בחמלת עשייתו וכ"כ בהגמ"ה הכ"ל בשם ה"ר מנחם : א' ביריעות. ויריעות דמקבלי טומאה אין חולצין בפני הטומאה ולא לריך עממא שאין חולקין כ"ח. אלא משום אין כלים מיממאין מאויר כ"ח לריך לטעם שאין חולקין כ"ח. אפי' שדאין לקבל טומאה בזמנא מה וכן שפתה מיהא אין שם עממא עליהן ומיין כדמוכי סוף פרק י"ד דהלכות גבי טומאת מת מני נמי נקרים ויריעות ושם וכן רפ"י דהלכות : ור"א מטטר. פי' סו"ש דדוקא ככוורת מטמא ובמחילה

אזורה

חבית - שם היין ד קדחה
שם היין ט

אלוהו רבה
ב מלאה משקין קטע משקין
ולא נקט ארובין להמשקין
שכחית מי עובדי דלי
הוא מיטמא המשקין הוא
מטמא חבית דמסקה
מטמא כלי : ופירא לאויר
התנור : ואפי' מקלת חבית
בשר התנור הולא ואין
שליה בתוך התנור משקה
טופח שבשולי חבית טכוס
דלוי טמא אלא מה שבאוויר
התנור והחבית לא מיטמא
מאיר התנור דלוי כלי
מיטמא מאיר כלי ומסקה
שבשולי חבית כול למטה
מאיר התנור ואין אויר
כה מטמא לא למטה ולא
למטה אלא מה שבחבית :
והיינו דקתי משקה טופח
שבשולי חבית טכוס טמא
למטה מאיר התנור :

חדושי טהורי
שאין מצילין אלא כלים
ואפילו שפתותיה של
הקדירה למעלה מן התנור
וכן כתב ב"י הר"ש ע"ש
והוא דנקט ושקיעת לחובו
נראה מדברי הר"ש שראה
רבותא אף שנראה כעין
תוך ע"ש וכן פ' הרא"ש
אפי' שחיו שפות שלה
תוך לתנור :

תוספות אנשי שם
אובלים שכתובה טכוסין
כמו אם היתה פיה למעלה
א"י ריך לפ' דבולע שקועה

כדפריש' לעיל דכשפיות שיש חשיב נמי תוך חובו : **אלא כלים**
עין (ס) במטה דלקמן ומ"ש שם בס"ד : חבית שהיא מלאה
משקים כו' ה"ה אובלים . ומאוס סיפא שבשולי חבית . שאין
רגילות האובלים שיטרו בשוליו נקט נמי ברישא משקין ולי נמי
משום מהתייזן דלקמן דוקא משקים :
משקה טופח . לשון הר"ב על מנה
להטפוח . לא ידעתי מה הכריתו לפרש
כן . וז"ל הרמב"ם משקה טופח [שבשולי
חבית] . ר"ל המימיות אשר בו כדי
לנפוח היד וזהו תכלית מה שאפשר
שיטרו בקרקע חבית מהמשקין . והוא
כפיה על פיה . ע"כ . ועיין סוף פ"י :
ד שאין כלי תרם מנומא כלים .
זה לאמרו יתברך וכל כלי תרם אשר
יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו
ישמא מכל האובל אשר יאכל . [וכל
משקה אשר ישפה בכל כלי יטמא] הנה
לא ייחד בטומאה . וזאת לאובלים ומשקים .
ואמר בת"כ יכול אף כלים מיטמאים

באוויר
מאוויר
שולמה
קרקעיתו והתנור אין לו שוליים אלא מושיזין אותו
על הקרקע והקרקע הוא שוליו ואם יש גומא אחת
תחת התנור והתנור מלאה משקים טומאת גומא
כנגד אויר התנור וזהו מה שהר"ב : ד הקדירה
טהורה . אפי' נפל השדף לנפוף והוא שלא ראה

ישראל

טופח בדפני חבית בתוכו נגד אויר התנור אז אין חבית מלייל על
משקין שבתוס מעטם תוך חובו . משום דלאויר חבית מעורב עם אויר
התנור הטמא . וז"ל דנקט דף עניינה בכפוי לרבותא . דאף שסוף משקה
לירד למטה אפי' אינו כאלו הן למטה תוך התנור ומה"ע לא אילתערך
לאשמיעין הכא דגם חבית טכור כברישא דזה פשיעא דמ"ש מרישא .
אלא דכל עיקר דנקט דף צבא היינו רק משום משקין נקט לה . וז"ל
כשעומדת חבית תחת שולי התנור . ופיה בולט לאויר התנור כברישא .
רק שהמשקין שבחבית הן למטה מכנגד אויר התנור ג"כ הכל טכור :
(ב) עומדת כולה תוך אויר התנור . וא"כ פה הקדירה תוך חלול התנור :
(ג) תוך הקדירה הג"ל : (ד) כ"ל דאפי' טופח שלא ע"מ להטפוח מק"ט
ומטמא . וחילי מטמאות [הס"מ] דלמריזין דאית חיבור ש"מ ודאי דע"כ
נטמא . וקצ"ל הכא דאפי' משקה מועט כו' מק"ט ומטמא . ולא אמרינן
דבטל לגבי כלי [ועי' יבסק דעת ס' ע"ג : (א) ר"ל טמא המשקין משום דפה
הקדירה תוך חלול התנור . והמשקין שבקדירה הן נגד אויר התנור . ואין שם
מ"ש להלייל עליהן . וחזו"רין אפי' אותן משקין ומטמאין הקדירה : (ל) הקדירה

אחרונה
ואף מה שכתבנו ממנו לתנור ודאי השדף כאלו הוא באויר התנור וכן משמע תפי'
הר"ב כמספתא . והרמב"ם כתבו לא הביא דין זה דמקשה באויר התנור
וזהו : **במשקה טופח** . פי' הר"ב ע"מ להטפוח וכתב חזו"ר על דעת מהו כ"כ
ומדברי הרמב"ם נראה דטופח לומר ע"כ . אמר הרמב"ם כ"כ בכתב
דוכתי כדן ולקמן ספ"י ונכ"כ דשכחתי ונחשתי כ"כ מהט"ל משקין מתמאין
ומטמאין כ"כ . אבל הר"ב כ"כ דשכחתי נראה כמתקן בזה . והר"ב כדבריו
כדן כתב ג"כ דפ"ג דשכחתי ואינו כן : ד קדירה שהיא נמוכה בתנור .
משנה זו שטי' עוד פ"ח דפרט מ"ו והכא עיקר והתם לא מני לה אלא אב
בדכא דתני התם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
ה"ל למיתני קדמה דככל הכלים גמי הדין כן וגם הא דמקיים שאין כ"ח מתמא
כלים לאו דוקא כ"ח דאפי' כלי מתמא ששפתה בערך ראשון הוא ואינו מתמא
כלי . אלא לישאל דמתני' דפרט נקט והתם דוקא כ"ח שאינו נפשה אב לעולם
אפי' נגד בנת והתם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
כלישאל דתני אין כ"ח משמע חביו . ומ"מ בין הכא ובין התם לא ה"ל
למיתני שהתקבל הטומאה הוא כ"ח אלא כלי קטן : ה"ה דה משקה טופח .
וה"ה אם היו משקין בתנור ונעמא מושיזין ומטמאין הכלי מאויר :

כדפריש' לעיל דכשפיות שיש חשיב נמי תוך חובו : **אלא כלים**
עין (ס) במטה דלקמן ומ"ש שם בס"ד : חבית שהיא מלאה
משקים כו' ה"ה אובלים . ומאוס סיפא שבשולי חבית . שאין
רגילות האובלים שיטרו בשוליו נקט נמי ברישא משקין ולי נמי
משום מהתייזן דלקמן דוקא משקים :
משקה טופח . לשון הר"ב על מנה
להטפוח . לא ידעתי מה הכריתו לפרש
כן . וז"ל הרמב"ם משקה טופח [שבשולי
חבית] . ר"ל המימיות אשר בו כדי
לנפוח היד וזהו תכלית מה שאפשר
שיטרו בקרקע חבית מהמשקין . והוא
כפיה על פיה . ע"כ . ועיין סוף פ"י :
ד שאין כלי תרם מנומא כלים .
זה לאמרו יתברך וכל כלי תרם אשר
יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו
ישמא מכל האובל אשר יאכל . [וכל
משקה אשר ישפה בכל כלי יטמא] הנה
לא ייחד בטומאה . וזאת לאובלים ומשקים .
ואמר בת"כ יכול אף כלים מיטמאים

באוויר
מאוויר
שולמה
קרקעיתו והתנור אין לו שוליים אלא מושיזין אותו
על הקרקע והקרקע הוא שוליו ואם יש גומא אחת
תחת התנור והתנור מלאה משקים טומאת גומא
כנגד אויר התנור וזהו מה שהר"ב : ד הקדירה
טהורה . אפי' נפל השדף לנפוף והוא שלא ראה

ישראל

טופח בדפני חבית בתוכו נגד אויר התנור אז אין חבית מלייל על
משקין שבתוס מעטם תוך חובו . משום דלאויר חבית מעורב עם אויר
התנור הטמא . וז"ל דנקט דף עניינה בכפוי לרבותא . דאף שסוף משקה
לירד למטה אפי' אינו כאלו הן למטה תוך התנור ומה"ע לא אילתערך
לאשמיעין הכא דגם חבית טכור כברישא דזה פשיעא דמ"ש מרישא .
אלא דכל עיקר דנקט דף צבא היינו רק משום משקין נקט לה . וז"ל
כשעומדת חבית תחת שולי התנור . ופיה בולט לאויר התנור כברישא .
רק שהמשקין שבחבית הן למטה מכנגד אויר התנור ג"כ הכל טכור :
(ב) עומדת כולה תוך אויר התנור . וא"כ פה הקדירה תוך חלול התנור :
(ג) תוך הקדירה הג"ל : (ד) כ"ל דאפי' טופח שלא ע"מ להטפוח מק"ט
ומטמא . וחילי מטמאות [הס"מ] דלמריזין דאית חיבור ש"מ ודאי דע"כ
נטמא . וקצ"ל הכא דאפי' משקה מועט כו' מק"ט ומטמא . ולא אמרינן
דבטל לגבי כלי [ועי' יבסק דעת ס' ע"ג : (א) ר"ל טמא המשקין משום דפה
הקדירה תוך חלול התנור . והמשקין שבקדירה הן נגד אויר התנור . ואין שם
מ"ש להלייל עליהן . וחזו"רין אפי' אותן משקין ומטמאין הקדירה : (ל) הקדירה

אחרונה
ואף מה שכתבנו ממנו לתנור ודאי השדף כאלו הוא באויר התנור וכן משמע תפי'
הר"ב כמספתא . והרמב"ם כתבו לא הביא דין זה דמקשה באויר התנור
וזהו : **במשקה טופח** . פי' הר"ב ע"מ להטפוח וכתב חזו"ר על דעת מהו כ"כ
ומדברי הרמב"ם נראה דטופח לומר ע"כ . אמר הרמב"ם כ"כ בכתב
דוכתי כדן ולקמן ספ"י ונכ"כ דשכחתי ונחשתי כ"כ מהט"ל משקין מתמאין
ומטמאין כ"כ . אבל הר"ב כ"כ דשכחתי נראה כמתקן בזה . והר"ב כדבריו
כדן כתב ג"כ דפ"ג דשכחתי ואינו כן : ד קדירה שהיא נמוכה בתנור .
משנה זו שטי' עוד פ"ח דפרט מ"ו והכא עיקר והתם לא מני לה אלא אב
בדכא דתני התם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
ה"ל למיתני קדמה דככל הכלים גמי הדין כן וגם הא דמקיים שאין כ"ח מתמא
כלים לאו דוקא כ"ח דאפי' כלי מתמא ששפתה בערך ראשון הוא ואינו מתמא
כלי . אלא לישאל דמתני' דפרט נקט והתם דוקא כ"ח שאינו נפשה אב לעולם
אפי' נגד בנת והתם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
כלישאל דתני אין כ"ח משמע חביו . ומ"מ בין הכא ובין התם לא ה"ל
למיתני שהתקבל הטומאה הוא כ"ח אלא כלי קטן : ה"ה דה משקה טופח .
וה"ה אם היו משקין בתנור ונעמא מושיזין ומטמאין הכלי מאויר :

אוגנים ואוגים : שאין מצילים מיד כלי תרם . מליטמא באויר
כלי תרם אלא כלים . וזו הולא ואין לה אוגים אינה תשובה כלי :
נחישתו של תנור . קרקעיתו ותחתיתו . ודומה לו ביחזקאל [ו]
[א] יען השדף נחושק : החבית והמשקין מהורים . ללא נכנסו
לאוירו . דהא למטה מנחשתו קיימי .
ואפי' מחובר אויר התנור באויר חבית
ואפי' חבית פתוחה . ונכנס מאויר
התנור בפיה . לא נעמא היין כדן שאין
אויר כלי תרם מנומא לא למעלה ולא
למטה אלא בחובו : היתה כפוייה .
חבית על פיה ונתונה על פיו של
תנור שיש בו [שדף] . ויש בשולי חבית
לחלומים יין שיש בה טופח על מנת
להטפוח : לא נעמא ארסה לחלומים
משני אויר התנור שנכנס לתוך חבית .
כיון שלא היתה לחלומים היין בתוך
התנור : ד הקדירה טהורה . והוא
שלא ראה השדף אויר הקדירה כשנפל
בתנור : נשמא . המשקה וחזר וטמא
את הקדירה כיון כל משקין טמאין
שמשמאים כלים : מטמאין לא טמאין .

באוויר
מאוויר
שולמה
קרקעיתו והתנור אין לו שוליים אלא מושיזין אותו
על הקרקע והקרקע הוא שוליו ואם יש גומא אחת
תחת התנור והתנור מלאה משקים טומאת גומא
כנגד אויר התנור וזהו מה שהר"ב : ד הקדירה
טהורה . אפי' נפל השדף לנפוף והוא שלא ראה

ישראל

טופח בדפני חבית בתוכו נגד אויר התנור אז אין חבית מלייל על
משקין שבתוס מעטם תוך חובו . משום דלאויר חבית מעורב עם אויר
התנור הטמא . וז"ל דנקט דף עניינה בכפוי לרבותא . דאף שסוף משקה
לירד למטה אפי' אינו כאלו הן למטה תוך התנור ומה"ע לא אילתערך
לאשמיעין הכא דגם חבית טכור כברישא דזה פשיעא דמ"ש מרישא .
אלא דכל עיקר דנקט דף צבא היינו רק משום משקין נקט לה . וז"ל
כשעומדת חבית תחת שולי התנור . ופיה בולט לאויר התנור כברישא .
רק שהמשקין שבחבית הן למטה מכנגד אויר התנור ג"כ הכל טכור :
(ב) עומדת כולה תוך אויר התנור . וא"כ פה הקדירה תוך חלול התנור :
(ג) תוך הקדירה הג"ל : (ד) כ"ל דאפי' טופח שלא ע"מ להטפוח מק"ט
ומטמא . וחילי מטמאות [הס"מ] דלמריזין דאית חיבור ש"מ ודאי דע"כ
נטמא . וקצ"ל הכא דאפי' משקה מועט כו' מק"ט ומטמא . ולא אמרינן
דבטל לגבי כלי [ועי' יבסק דעת ס' ע"ג : (א) ר"ל טמא המשקין משום דפה
הקדירה תוך חלול התנור . והמשקין שבקדירה הן נגד אויר התנור . ואין שם
מ"ש להלייל עליהן . וחזו"רין אפי' אותן משקין ומטמאין הקדירה : (ל) הקדירה

אחרונה
ואף מה שכתבנו ממנו לתנור ודאי השדף כאלו הוא באויר התנור וכן משמע תפי'
הר"ב כמספתא . והרמב"ם כתבו לא הביא דין זה דמקשה באויר התנור
וזהו : **במשקה טופח** . פי' הר"ב ע"מ להטפוח וכתב חזו"ר על דעת מהו כ"כ
ומדברי הרמב"ם נראה דטופח לומר ע"כ . אמר הרמב"ם כ"כ בכתב
דוכתי כדן ולקמן ספ"י ונכ"כ דשכחתי ונחשתי כ"כ מהט"ל משקין מתמאין
ומטמאין כ"כ . אבל הר"ב כ"כ דשכחתי נראה כמתקן בזה . והר"ב כדבריו
כדן כתב ג"כ דפ"ג דשכחתי ואינו כן : ד קדירה שהיא נמוכה בתנור .
משנה זו שטי' עוד פ"ח דפרט מ"ו והכא עיקר והתם לא מני לה אלא אב
בדכא דתני התם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
ה"ל למיתני קדמה דככל הכלים גמי הדין כן וגם הא דמקיים שאין כ"ח מתמא
כלים לאו דוקא כ"ח דאפי' כלי מתמא ששפתה בערך ראשון הוא ואינו מתמא
כלי . אלא לישאל דמתני' דפרט נקט והתם דוקא כ"ח שאינו נפשה אב לעולם
אפי' נגד בנת והתם לא קמי' ענינים שאומרים מתמאין לא עמלוני וכו' והכא לא
כלישאל דתני אין כ"ח משמע חביו . ומ"מ בין הכא ובין התם לא ה"ל
למיתני שהתקבל הטומאה הוא כ"ח אלא כלי קטן : ה"ה דה משקה טופח .
וה"ה אם היו משקין בתנור ונעמא מושיזין ומטמאין הכלי מאויר :

כל שאין לה דפנות זקופין [נלקמן עמ' מ"ב] : כדן בתוך הכרירה . שמתוך
שחתייה הכרירה העמוקה בולטת לתוך התנור . לפיכך אפשר שיהיה
מינה שרץ תוך העומק של הכרירה נגד אויר חלול התנור : (ב) דמדאין
הכרירה כלי אינו מלייל בתוך חובו וכדמסק : (ג) וז"ל אובלין . דאף
אם יתנומא לא יחזרו לטמא חביות . משא"כ משקה טמא מנומא כלי
מגזירת משקה של זב וזהו שכן אפי' כשליה פ"ק דשבת : (ד) למטה
מקרקעית התנור : (ה) אפי' בשפה חבית פתוח לתוך חלול התנור .
וענין שאין להתנור שוליים . והשדף דבוק בדפנית התנור ונמלא שאויר
חביות מעורב עם אויר הטמא שבתנור . אפי' חביות ומשקה שבתוכה
טכורין : (ו) על פה התנור למעלה : (ז) אף ששפת פה חביות שקוע
ובולט לתוך חלול התנור : (ח) מיהו דוקא כשהמשקין למעלה מכנגד חלול
התנור . דלא לא נעמא המשקין מאויר התנור . וגם חבית לא נעמא
מאויר התנור . דהרי התנור שהוא כ"ח לא נעשה אפי' לעולם אפי' נגד
במת . וז"ל הכא שנטמא רק בשדף . וחבית שהוא כלי אמק"ט רק מאפי' נגד
[כשפיה דף ע"ג] אבל בהיה שפת חבית בולט לתוך אויר התנור . והמשקה
משנה
דלוי טמא שוקעת אפי' כלי אינו מלייל . ודברי חזו"ר כאן תמוהים : למטה
מנחשתו . ענין שהבטק אינו טופח בו דלקמן רפ"ע . והא דנקט חבית ס"ח
למיתני טכור של יין אלא איירי דסיפא נקט חבית : **במשקה טופח**
שבשולי חבית טכור . הא דנקט שבשולי חבית ולא קאמר שחבית . היינו
כדפי' הר"ב ספ"י דלהלן שחביות ענין לנות למעלה לזד פיהן ולמטה לזד
השוליים וכתובם שמתנן ומתין כעין רבך טעם מהן נחמאין מנחשן ע"כ ולהכי
נקט ס"י בשולי חבית שהוא מתוך כנגד פיה שבאוויר התנור שהטומאה כנגדה
ואפי' טכור וקצ"ל דאין חילוק באויר כ"ח בין שהטומאה כנגד המשקין או לא
כיון שהכל בתוך אויר . אבל הר"ב מאויר קפוא או דמתני נקט שולי חבית
דמסק לאוקמי מתי' שמקלת חבית טופח כמאמר . ולפי' אין טכור לזד .
ודע דבולה מתי' מיירי שחבית כולה תוך לתנור אבל אם מקלת פה חבית
נכנס לאויר התנור ושרץ בתנור נעמא המשקין שם בחלק חבית שם באויר
התנור כדאיחא כחשפתא אפי' טכור חבית מן לתנור תמום שם שמתוך
התנור חבית אוירו באויר השדף כיון ששפת חבית לאויר התנור ואינו חביו
איריס אלא כמד אויר . אבל אם השדף חבית אפי' בחלק שדף לתנור אובלין
ומסקין שבתנור נעמאין ולפי'ן השדף אין חילוק שהוא נעמא כל האויר של חבית

כלים התנור פרקה

ה תרנגול . ת"כ פ' שמי
 ד"ר . מ"ג פ' ח"ג פ' ח"ג
 ו' ד' ח"ג פ' ח"ג
 השרץ . שם ק"ה פ' ח"ג
 כ . ח"ג פ' ח"ג
 ד"ה . ח"ג פ' ח"ג
 ד"ה . ח"ג פ' ח"ג
 ו' בית שאור . מ"ג פ' ח"ג
 כ"ה ג .

אליהו רבא

ה תרנגול כגלע . קק
 התנור תבוס סיפא וס
 מה טעם משם דאין דין
 גלעו אלא מחיים ולא לאתר
 מיתה ואי כשאר כ"ה אס
 מה קמא תבוס כגלע אכל
 עוף

תוספות רע"ק

פ"ח משנה ה [אות בת]
 רע"ב ד"ה ונפל לאויר .
 ואינה כשפא . ע"ז מקוואת
 פ"ה משנה ח' ובת"מ שם :

תוספות אנשי שם

דפ"ד דהכא מיירי שהרץ
 נפל מהחלה לתנור ואח"כ
 פתן הקדרה בתנור ונמתי
 מנודת שאין הענינים דומים
 כג"ל . ועלם ממנו דברי
 הר"ש כ"ה שם מסודר הפ'
 נפל הרץ לכבוף . ופסוק :
 ה בר"ב ד"ה ונפל כו' .
 דעומה גלעו כו' . וק"ל
 בחולין ד' פ"ה דהרץ טומאה
 גלעו מעלן ומיאה הכנה
 דמקוואת אחאי לא מיאה
 ממוקדת מתקן וכן י"ח מתי
 ממוקדת מהם טעם גלעו בית
 הכתרי' דהא לטמאה אתה בית
 מיירי ודק דקת דגם
 כאן שייך גלעו בית הכתרי'
 דהתנור אינו טמא ונעיל
 על התנור מ"ה ה"ל להי"ח
 מתקן ולדמות דהוי מנע
 כיה"ל וכן קשה עמ"ס פ"ה
 דהתנור וע' הר"ב והי"ט
 ס"ה (כ"ה) : ד"ה ונאם מת
 כו' מעל"ט . כרי"ב פ"ה
 דהתנור מ"ז : השרץ .
 דלמי' כגמיה הר"ה כ"ה
 שג"ה ז' ז"ל קודם כ"ה
 התנור . ונל"ט כוונתו
 ל"ה טעם כגלעו נל"ט מחוץ
 דהרץ כ"ה מנעמין מאחור
 כ"ה ולא אמרי' כמאן דב"י
 עומה הוא כמ"ה השרץ
 וכהי' כמסע' ד' כאן עומה
 דהרץ כ"ה מנעמין מאחור
 ולכן שייך ח"ה' ח"ה המנע
 דהרץ שגמא בתנור . וי"ט
 להוסיף דברי כוונתה
 הו"ה כ"ה כאן חשיב ג'
 דברים המתיינין כהל"ה המת
 כגלעו ונמ"ד פת"ל וזהו ה"ה
 ולפי' גם כאן יש לחשיב
 כסדר גלעוין ו"ה ואוכלים
 והתנור שגלעו ה"ה מנעם
 גלעוין ואח"כ חשיב בית
 שאור מוקף ג"ה ואח"כ
 הרץ שגמא חשיב על התנור
 והוא מנעם חש"ה וכן
 התנור שגלעו ז"ל מחוץ
 חשיב השלטה כסדר ח"ה'
 כד"ה וזהו כוונתו (כ"ה) :
 שנמצא . פ"ה א"ה דהאשר
 שמי' כגלעו נפל הרץ עמו
 כשם שגלעוין התנור ומשם
 נפל לקרקעית התנור דהא
 לא חיי' הכי נפל אלא לא
 מחוץ' לפת אלא שני
 דחמ"ה פתן מנא כאן ה"י
 (ש"ל) :

בחור כלי חרס . ח"ל אוכל יטמא . אוכלים מיטמאים מאויר כלי
 חרס [ואין כלים מיטמאים מאויר כלי חרס] מאויר מין שהיו ממיני
 הכלים . הרמב"ם : **ה הפת שבתוכו שניה . פ' הר"ב דלא חשיבין**
לתער כמאן דמלי טומאה . ומפקיין
לה כפ"כ דשבת דף קלח מהברייתא
לעיל . דאין כלים מיטמאים מאויר
כלי חרס . ואי איתא דכמאן דמלי
טומאה הוא . אס כן אס כלי שטף
הוא הפנימי . שמיטמא מגבו יהא
טמא דהא גוגע בטומאה : ו' בית
שאור . פ' הר"ב כלי חרס עסקיין
כו' . אכל כלי שטף כו' . דמרבה אפי
כלי חרס . ומוציא אפי כלי שטף . דומיא דטומאה מת . כמו שהבאר
כפ"ה : ר"ק רמ"ד פתיל . על הפנים אשר יבאר בעשירי מואת
המסכת

ממאנוי . ואתה ממאתני לו : **ה תרנגול**
שבלע את השרץ . ונפל לאויר התנור (ה) .
מהור (ט) . ואם מת טמא (ט) . השרץ שנמצא
בתנור . הפת שבתוכו שניה . שהתנור
תחלה (ט) : ו' בית שאור (ט) מוקף צמיד פתיל .

ונחון
 ח"ג . ה השרץ שנמצא בפנים ט' שרץ שנמצא . שהתנור ט'
 פסני שהתנור .

כמו שהבאר
 דומיא דטומאה מת . כמו שהבאר
 על הפנים אשר יבאר בעשירי מואת
 המסכת

מלאכת

השרץ אויר הקדרה כגופל בתנור : **ה ונפל לאויר התנור מהור**
 כך מלאתי מוגה גם על ידי הרב זללא אשכנזי ז"ל : הפת שבתוכו שניה .

שלמה

ואינה טמאה חולין לרבך ודלא כר' עקיבא דס"ל דשני עשה שלמי בחולין
 פ' כשם סימן ז' : בפ"ה ר"ע ז"ל . ז"ל שהשרץ שהוא אב הטומאה וכו' :

דפי'

י"בין תפארת

להמשקין : (ז) ותמוה לכאורה להרמב"ם [פ"ה מה"ט] דרק משקין
 שנטמאו מוא"ט מטמא כלי . והרי הכא המשקין נטמאו מתנור כלי חרס .
 וכ"ח א"ה שיהיה אה"ט [כשיידין ק"ד ז' ורמב"ם ט"ה פ"ה ח"ה] וא"כ איך
 פסק הרמב"ם גלעו [פ"ה ח"ה מכלים] כמשמרתו דהמשקין יטמא הקדירה .
 וי"ל דה"ל דהרץ כ"ה נעשה אה"ט לטמא אה"ט וכלים . עכ"פ לענין רבאון
 וטני . ולא לענין לטמא אה"ט וכלים [פ"ה ח"ה מכלים] וכן ד"ה רבינא] וכן
 הכא בתנור שנטמא ממת . דלא גרע מכל אה"ט דרבך דג"כ להרמב"ם לטמא משקין
 ח"י : (ז) דבלע הורך בע"ה מלי כמ"ס . וה"ה כל עוף אפי' טמא שבלע שרץ . רק נקט
 תרנגול שגרורו רחב . ודרבו לבלע שרצים [כ"ה ח"ה ז"ל] אכל
 צבאמה וזיה לא משכחת לה סיפא . דהרי כשימות יטמא להתנור משום
 התנור ח"י . דזהו שיעור עיטול לכל צבאמה חיה ועוף ודגים . חוץ מכלב
 ששיעור עטולו ג' ימים (ג) : (ז) ואלא אמרינן דמדמנעמא שרץ לכ"ה
 באויר אף
 שלא נגע בו . ע"כ דה"ל הכ"ה כמליא טומאה . וא"כ כגמס ככר מונח
 צהתנור ה"ל כאלו נגע השרץ בהכר . ויהיה ראשון קמ"ל : (בב) הוא
 כ"ח .

משנה

ה ואם מת טמא . ללא מיקרי גלעו אלא מה שהוא נכנס נפש בעל חי והטעם
כזה י"ל לפי מתי דתיחא בת"ס נדס ד' פ"ב במסקנה דכל עיטול להויראו ומקפיד
עליו להויראו לא מיקרי גלעו ולכ"ע טמא . וכל שאין יכול להויראו ואינו מקפיד
עליו גלעו נמור הוי וטמא . וביטול ללאח ואינו מקפיד עליו ויחנק וכו"ל לכו' לכו' לכו' לכו'
ויחנק עורב כיון דאיתו מקפיד . ול"ל טמא אפי' דיכול ללאח . וכו"ל כוונתה המורה
דהייט אב טומאה . אכל טומאה קלה כמו משקין עמאין כגמס טומאה לטובס
אין מעמאין בגלעוין אה"כ ילאו או כסוף ללאח בהיסק התנור דחשיבו כילאו וכן
פסק הרמב"ם פ"ה ח"ה ח"ה . ופ"ה י"ל דהייט המילוק בין גלעו כחור הוי שאין
יכול להויראו מיד וגם אינו מקפיד עליו להויראו עשוי ללאח מעמאין ואלדנע
ניחא ליה כשיטמא כה"ל כ"כ גלעו הוי וטמא וכן עובר במי אה"ט דפ' בתה
המקשה דף פ"ה וכן התשוב באלד דסוף מקוואת אינו יכול להויראו דליכא סכנה
צבולאחו כמ"ס עומה ביטול ללאח ומקפיד אינו יכול להויראו דליכא סכנה
ואינו מקפיד אחר דפליגי אכל בליתו יכול ללאח אה"כ דמקפיד גלעו נמור
הוי כיון שאינו יכול ללאח והייט עממא דהן התשוב באלד דודאי מקפיד ומשום
ומקפיד עליו לכ"ע טמא . ונראה דוקא בתרנגול מה שעשוי למוכרו לשכר
כוכבים וכשהשרץ כחבור מוא"ט . ולאו דוקא מת המנעמו דהוי כגלה אפי' שמוס
כל שאינו חי עיטול להויראו ומקפיד עליו . והוא דחמ"ה דממשקין קלין לטובס
אין מעמאין אה"כ ילאו . כריך ליישב הא דחמ"ה לקמן מ"י מנע טמא מת
שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו כהיטם ראשו לאויר התנור עמאין ואתמאי הא
אלו המשקין הם טומאה קלה שאין מעמאין קלה אלא דל"מ לתרנגול ונכליון וכו'
יכול ללאח ומקפיד אין מעמאין . וי"ל כדחמ"ה פ"ה קידודשין ד' כ"ה לשון
לענין עומה גלוי הוא וזהו שרץ בקומתו דמנעמא כפ"ה ילאו דופן דהוי בגלוי
כמו הלשון כדחמ"ה הם טמא דבר געיסה הוא : ומיהו שרץ דהוי עומתה
מורה המשקין הם טומאה ביטול ללאח ומקפיד אלא דל"מ לתרנגול ונכליון וכו'
דחן כפ"ט מ"י כ"ה שגלעו את הוירואה מנעמא שכלב את הדנין וככסו ללאח
המת נעמאוי הסעוין הוי נעמאוי נפלו לאויר התנור עמאין . קשה אוקן שנטמאו
היסקם הוי חייסם אלא ראשון ואתמאי עמאין את התנור ואפי' אס נערס דלאו
אתנור עמאין קאי אלא שבתנור מ"ה הא בגלעוין וכן עומתה קלה לטובס
אינה טמאה בגלעוין . וי"ל דנפלו לתנור לא קאי אהיסקם אלא אינכסו ללאח המת
דרישא . א"כ דלענין הפס קאמר וגבני הפס לא הוי עומתה קלה דראשון הוי

מאויר כלי חרס . ואתה טמאתי שנטמאת הקדרה מחמת משקין
 טמאים : **ה ונפל לאויר התנור מהור** . כל זמן שהתנור גלעו חיי
 דטומאה גלעוה היה ואינה טמאה : ואם מת טמא . והוא שלא
 שהה כדי עטול מעשה שבלעה עד
 שמת . ושיעור כדי עטול צטופות
 [מעט לעת] : הפת שבתוכו שניה .
 דלא חויינן לתנור כמאן דמלא טומאה .
 וכאליו נגע השרץ צפת . אלא התנור
 תחלה . שהרץ * הוא אב הטומאה
 נפל אל תוכו ועשאו ראשון . וחור
 התנור שהוא ראשון וטימא את הפת
 ונעשית שניה : ו' בית שאור המוקף
 צמיד פתיל . כלי חרס עסקיין שמליז
 באויר התנור צמיד פתיל
 כדרך שמליז באלה המת . דכתיב
 (ויקרא י"ה) מכל האוכל אשר יאכל
 * ג"ל ו"ה שיהא
 ולא

שלמה

ואינה טמאה חולין לרבך ודלא כר' עקיבא דס"ל דשני עשה שלמי בחולין
 פ' כשם סימן ז' : בפ"ה ר"ע ז"ל . ז"ל שהשרץ שהוא אב הטומאה וכו' :

דפי'

ישראל בועז

(ג) כך כחז הרמב"ם (פ"ב מסו"מ ה"ד) ואף דבאבלות (פ"ה ח"ה) לא
 הוזכרו רק עופות ודגים . כ"ל דה"ס דהרמב"ם דספק ח"ע אמשנה דפרה
 (פ"ה ח"ה) צברה בשתתה מי תפאה נקט נמי מעל"ט . א"כ דהא
 דהא

ושיני נעשה ספיר אה"ט . ללא גרע מואכלין דג"כ נעשין אכל לענין ראשון
 וכן משכב מוצרע נעשה אכל ללא ולא להא [גרמי' פסחים פ"ה ז'] וא"כ מלי מיירי
 הכא בתנור שנטמא ממת . דלא גרע מכל אה"ט דרבך דג"כ להרמב"ם לטמא משקין
 ח"י : (ז) דבלע הורך בע"ה מלי כמ"ס . וה"ה כל עוף אפי' טמא שבלע שרץ . רק נקט
 תרנגול שגרורו רחב . ודרבו לבלע שרצים [כ"ה ח"ה ז"ל] אכל
 צבאמה וזיה לא משכחת לה סיפא . דהרי כשימות יטמא להתנור משום
 התנור ח"י . דזהו שיעור עיטול לכל צבאמה חיה ועוף ודגים . חוץ מכלב
 ששיעור עטולו ג' ימים (ג) : (ז) ואלא אמרינן דמדמנעמא שרץ לכ"ה
 באויר אף
 שלא נגע בו . ע"כ דה"ל הכ"ה כמליא טומאה . וא"כ כגמס ככר מונח
 צהתנור ה"ל כאלו נגע השרץ בהכר . ויהיה ראשון קמ"ל : (בב) הוא
 כ"ח .

אחרונה

ומנעמא חולין מלאווייתא וגבני הפס לא הוי עומתה קלה דראשון הוי
 דמנעמא כלי מוכרין . והוא דחן פ"ט מ"ד ספוג וגמי שבלשו משקין עמאין
 ונפלו לאויר התנור טמא . הם אפי' במשקין קלין לא חשיב גלעו כיון שעשויין
 לכך כמנעמין משקין לתוכו כמלה כדי להויראו קלין זה גלעו אלא כמנעמין
 כקופסא . אכל שרץ דכתיב מוץ תספוג וגמי לפוסם חשיבו גלעוין כמשקין קלים
 והתנור עורב וזה דפליגי כפ"ה ילאו דופן ד' מ"ב איתו מקוס בלעה גלעו הוי
 או בית הסתרים הוי וכן מקוס נבלע עוף עורב גלעו הוי או בית הסתרים הוי
 וי"ל כגון שהכנה הכרנה לה כיהת נבלה כחומר מקוס או בית הבלעה אי גלעו
 הוי לא מעמא וזו בית הסתרים הוי כמ"ס מיהא טמאה ע"כ ולכאורה משמע
 דהתם מקפיד עליו ויכול ללאח וככה"כ הא אמרי' דלא מיקרי גלעו כלל ועמא .
 וי"ל שנתמא בטומא הכנה שאינו יכול ללאח אה"כ שמשקיד עליו עורב כדפי'
 לעיל : ואם מת טמא . כלומר התנור טמא אכל התרנגול עמאין עורב דטומאה
 בית הסתרים נמי מעמא והוא הטומאה נישאת על התרנגול בתוכו . מ"ה
 באוכלין ובכלים לא שייך מנעא אלא באלד כמ"ס הר"ב לעיל כפ"ה מ"ב לכך
 נראה דלתנור קאי אס מת טמא התנור : ד"ה שרץ שנטמא בתנור הפס שבתוכו
 עניה . משום דבאלה המת קו"ל דהאלה כמאן דמלי טומאה ונכליון וכו' דה"ה
 כמו שמתמא כל התנור ונגעו בפת ויהא הפת תחלה קמ"ל דלא אמרי' הכי דלי
 הוי כמתמא התנור ה"ה מעמא גם כלים שבתוכו והמורה אמרה דוקא אוכלין
 ומשקין . ש"מ שהרץ אינו אלא כנוגע בתנור משום דלאיר כ"ה הוי כנופ' של
 כלי והשרץ כנוגע באויר כנוגע בכלי והתנור ראשון ומנעמא נפקא לן בכל דוכתא
 דאין כלי מקבל טומאה מולד טומאה אלא מאכ וכן א"כ לא מתינו לו טומאה
 בתורה אלא מאכ . כ"כ דש"פ ספ"ק דפסחים ל' כ"ה ט"ז . וה"ה כלים שבתוכו
 תנור נמי נימא דהשרץ שבתוכו כנוגע בכלים שבתוכו וכן הפת שהוא בתנור נימא
 נמי שהוא כנוגע בתנור . וי"ל כיון דלאויר זה ע"ה התנור הוא . דנין הוא שבתוכו
 כנופ' של התנור אכל אין אירז זה של הפת ולא של הכלים שבתוכו . והא"כ
 דהביטין כלים השקופים בתנור כחד מוך עם התנור כדפי' נפיל מ"ב . היינו
 דהשקיע בעל אגרו וכיון דנעל הוי כמו שאין עם אירז כלי אלא אירז תנור לתוך :
 דהפת שבתוכו עניה . וממילא אס נעמא התנור במשקין עמאין שנטמא לתוכו
 התנור שני והפת עורבה א"כ הוי על מוין . וכל עומתה הוי עליהו ואין לנקשות
 אוכלין ומשקין שנטמאו לאוירי של תנור ולא נעשו בתנור אמאי טמאין . מ"ה
 שבתנור

כיות מן החת. טס פ"ה פ"ה
כ"ח הלכה א' פירוש ט"ח
טס פ"ד פ"ה :

חלופי גרסאות
ו' והשרץ נגד ס"ד השרץ

אלוהו רבא

עוף סזור אין לו שומות
נבלות אלא בבית הבליעה
ומשום שומות אובלין לא
מיטמא התנור :
אם יש שם פותח טפח
ככל עמא. אם יש שם בכל
הכלי פותח טפח הכל עמא
דתי שיעור אכל ואין
חולקים אהלים בכלי תרס
ויקדו כמאן דליהא דמי :

ולא כל האוכל. פרט למוקף למיד פתיל בכלי חרס ונתון לחוך התנור. שאינו מיטמא מאויר התנור. אבל כלי שטף אינו מלייל בל"פ על אוכלים שבוטו. דהכי תני בת"כ [כל] האוכל להביא המוקף למיד פתיל בכלי שטף ונתון לחוך תנור. שאינו מלייל מיד כ"ח : השאור והשרץ בתרבו והקרץ בינתיים. כגון שיש לכלי זה שני קבולין והמחילה המפסקת בין בית קבול לחצירו נקראת קרץ לשון מחומר קורלתי גם אתי (אויב לגו) והמחילה מגעת עד שפתו והשאור מלד א' והשרץ מלד אחר והקרץ היא המחילה המוללת בינתיים. ומוקף הכלי כולו ל"פ דגמלאו השאור והשרץ שניהם מוקפים ל"פ : התנור טמא. מחמת השרץ שבתוך הלמיד פתיל. שלמיד פתיל מלייל על הסירות שבתוכו מלקבל טומאה. ואינו מלייל על הטומאה שבתוכו שלא לטמא את אחרים : והשאור פתור. דהרי הוא מוקף ל"פ בפני עלמו : ואם היה שם פותח טפח. לענין

המסכת הרמב"ם : [התנור טמא. פי' הר"ב שאין למיד פתיל בו] עיין מה שכתבתי בסוף משנה א' פ"ד להלכות : אם יש שם פותח טפח. לענין טומאה מה וכן פי' הרמב"ם בהד"א. אבל לענין שפרכה מלאכת שלמה ׀ בפי ר"ע ו"ל. נרד להיות נקראת קרץ לפי שהיא של חרס מלשון מחומר קורלתי וכו' : ואם יש שם פ"ח הבל טמא. פי' הרמב"ם ז"ל שפרכה

י כ"ח שאמק"ט מנצו וכ"ס כלי שאמק"ט כלל ככלי אבנים וכו'.

דיוקא כ"ח שאמק"ט מנצו וכ"ס כלי שאמק"ט כלל ככלי אבנים וכו'. נייל ומלייל בל"פ. אבל כלי שטף שמקבל טומאה גם מנצו. א"ח שיליל בל"פ. מדבוא עלמו נטמא : (בג) בתוך הבית שאור : (בד) דהיינו שם להבית שאור ב' קיבולין. והמחילה שמפסקת ביניהן נקראת קרץ. והיא מחילה זו מגעת עד הכסוי שעל הבית שאור. ועי"ז השאור והשרץ כל א' מוקף למ"פ לבד (ד) : (בד) ולא נייל התנור מלד חוך חוט. כיון שפה הבית שאור תוך התנור. ולע"ז שסמום בל"פ. הרי כיון דלמ"פ מלייל רק מלהכניס טומאה ולא מלהוליא טומאה. וא"כ כפתוח פיו דמי. וטומאה נכנסת ויולאת דרך שם : (ה) אע"ז ששני החללים מחוברים אפ"ה לא נטמא השאור והבית שאור. דידמנעו הקרץ עד הכסוי ה"ל כקערות שבטבולא בני לזבו עורף [פי' מ"ז] ואפ"י אם היה הבית שאור כלי שטף לא היה נטמא ב"ק א' כשנטמא חצירו [ועמ"ס מ"ד] רק כשא' מהן עיקר וחצירו טפל לו (ה). ואילו לא היה סגור בל"פ היה נטמא השאור מדמונח בתולו התנור הטמא. וכקדירה שבה משקין טמאין לעיל [מ"ד] רק דהכא לע"פ לא היה נטמא הב"ק הווא מהאובלין. מדרין אוכלין ממטמאין בתי : (ו) דהרי מונח תחת למ"פ (בד) שנתקב הקרץ שבין ב' החללים מעלמו בגודל טפח על טפח. או שהיה חלול תחת הקרץ או למעלה מהכסוי העליונה או בצדדיו ובאופן שמשולש מחלק א' של בית שאור לחצירו ומפולג טע"ט. ורק אם הקב נעשה בטובה או אפ"י נקב כ"ס טוב למ"פ בל"פ. מדבול' הקב כפתה הכלי [ופן משמע גמי לקמן פי' מ"ח וע"ס] : (ב) דכל פותח טפח מביא

זהו מקומו תמיד. ורק כשנרדך לו לפעמים נטולו ומחזירו לשם מיד. ולכתי דברוב פעמים מקום קביעת הקרץ שם הוא. להכי כגוף הבית שאור דמי. מחוברת לכירה. ואלדברא מופרשת מהכירה לגמרי. ואפ"ה מלרדך להכירה. נהשג ככלי א' עם הכירה (כפ"ו נ"ד). והוא קמ"ל דלע"ז ד"ס סדקים סביב בין הקרץ לדפוח הבית שאור. אפ"ה מהני האמ"פ שלמעלה על כל אור"ח וכמ"ל בל"פ (ע"י פ"ג ס"ג) : (ד) כבידו פשוט שגם אותו חלק של הבית

התנור דלחין דלע"ז דלמ"פ מ"ח רק כלי (וכמ"ו) והרי קרץ אינו כלי. אפ"ה כיון וכלאח מדפוחתיו. ולע"ז שאינו מחובר בו לא גרע מהלך הכירה שג"כ אינה מחוברת לכירה. ואלדברא מופרשת מהכירה לגמרי. ואפ"ה מלרדך להכירה. נהשג ככלי א' עם הכירה (כפ"ו נ"ד). והוא קמ"ל דלע"ז ד"ס סדקים סביב בין הקרץ לדפוח הבית שאור. אפ"ה מהני האמ"פ שלמעלה על כל אור"ח וכמ"ל בל"פ (ע"י פ"ג ס"ג) : (ד) כבידו פשוט שגם אותו חלק של הבית

כשהחטור עמא אוירי עמא כמו התנור אלא דלא חזין כמלי טומאה לומר שהאור עמא מהמת שרץ אלא מהמת התנור : ׀ וברון לחוך התנור. שכולו שקוע בתוך החטור דאי שיה לפסח החטור הוי מוך חוט ולא עממא ושון הכ"ס הקרץ הוא המחילה ומניע עד שפתו. פי' עד שפתו של בית שאור ובית שאור עלמו שקוע והא הקרץ מונף כאן וככ"פ אמרי' שאין מולקין כ"ח פי' שם : ׀ והתנור עמא והשאור עכור. וא"ת אמאי השאור עכור הא הבית שאור עלמו עמא ומטמא לשאור וי"ל כיון דהקרץ מפסיק הם כשני כלים וזית השאור עלמו נמי עכור ואין עמא אלא התלק שהשך בתוכו ואיך עכור לחוט של זה הוי גבו של זה ואין כ"ח מיטמא מנצו בהי"א דפ"ב מ"ז : אם יש שם פותח טפח. פי' הכלי שנטמא המחילה וכ"כ הרמב"ם והר"ם פי' שנתקב המיזוח והתוס שנתקב מחלין ענין פותח טפח דלחין פתך בידיה ככל עמא לא הוי ל"פ פ"כ. ונראה דמילוק זה שייך נמי בנפילה המחילה דעיקר הטעם בחילוק זה שאם פתך בידיה שייך אחשבי' להך שיר וטשאו פתח. ובנפךך תחלין דלא אחשביה לא חשבי גזיר מטמא וכן משמע לקמן ספ"ט דהני מני האו מילוק בין נפשה הנקב בידי אדם או לא ותוכה שם העטם כדפי' דכולה גימחא ליה תלחא כדפי' שם. ואמ"ז דהם משמע שיש מילוק בין נפך המיזוח לנפךך דופן הכלי דגבי נפךך המיזוח תני בידי אדם אפי' ל"פ עמא. וגבי ניקב דופן הכלי תני דשני שיעורא שטפוי לחולקין שיעורו בזמים וכו' ובידי אדם מיירי כמ"פ הכ"ס שם. שאפי' דופן הכלי שאין דרך להפסיד הכלי בידיה ולפתח נמי לא משון שהרי יש פתח ככר לכלי. ולמך שיעורו המים נביטול שמשום הוי כאן שם דופן ונמי מיזוח אבל כהא ניקב המחילה המפסקת והכלי שם וי"ל דלפתח מטון ובידי אדם ככ"ס קמי ונפךך מחלין פותח טפח. וככ"ס אשכחן בתלמוד על בתי רפ"ג דלהלכות

כלים התנור פרק ח

ז' השרץ עם י"ג מה"כ מה"ח

חדושי מהרי"ח

משנה ו' (תוי"ט ד"ה) א"מ יש שם כ"ו יבך הם דברי הר"ש כ"ו ע"כ ז"ל וכך הדברי הרמב"ם שו"ת ג"כ נזכר. בפ"י הרמב"ם אבל בר"ש לא נזכר זה כלל ע"ש: משנה ו' (תוי"ט ד"ה) וא"מ היה ד' שדהתנור אין ט' ע"כ. פירש אפי' לפי מה שפירש רע"ב שעובדי שפת ט' בולפת כו' ס"ם הא התנור פתוח למעלה וצ"ל יבא לה פוסקה וצ"ל חסר לפי הר"ש והראב"ד שהיה התנור סגור למעלה או במרד שפתו סגור רק זה דוחק שהיה להם לכבד זה:

לענין טומאת שרץ. אין עירוב האויר מועיל לטמא כדתנן לעיל משנה ג'. ומהר"ם כהנ. הקשה ר"י מס' ספונט. מאי איריא פותח טפח אפי' כל שהוא נמו. דתו לא ה"ל מוקף למד פתיל. ומירץ כגון שפרץ מעלמו. כדליתא בספרי וקרא היה טח בתנור ושייר. הרי זה כל שהוא. כלומר אם שייר בו כל שהוא לא הוי מוקף למד פתיל להליל. ובזמן (*) שפרע מעלמו שיטורו בפתח טפח. ע"כ. וכך הם דברי הר"ש: [*וקאי נמי לטומאת מה בלבד]:

ז' השרץ שנמצא בעין של תנור (ו). בעין של בירה. בעין של כופח. מן השפה הפנימית ולחוץ. (שהור נ"ג). ואם היה באויר (נ"ג). אפילו כוית מן המתנע. (שהור נ"ד). חז"ן. ז' בעין של בירה נ"ג נמשך ג' מיטת אלו. ואם

שנפרעה המחילה שבין השאור ובין כוית מן המת. בפתח טפח הכל טמא. דטפח על טפח פתוח. מביא את הטומאה: ז' בעין של תנור. הוא חור כעין עין שעושים בתנור (*) (להלוא"ה) העשן וכשמכניסים הפת לתנור סותמים אותו שלא יא' החום. ואינו חשוב כחוכו של תנור: אם היה באויר. במקום מגולה שלא היה תחת האהל אפי' כוית מן המת נחון צעטו. טמא התנור. (*) נ"ג יד"מ לקנל

תום' אנשי שם

ז' ת"ס ס"ה א"מ יש כו' וקאי נמי לטומאת מה בלבד. לא דקדק כל האור להלכה הפוסקה הוא במריסה ומכאן ש"פ בית שאור אחר נחשבו ללמדי פתיל ולפי' הכל טמא קאי גם אחר כך דיון שהבין הוצ' כמותו כמור ע"מזו נלמי דק"ל אין ל' טומאה והת' שהתק' השאריו כבר נפדן כ"ס' ואין דיו' כ"ס' נכנסת טומאה הבין דרך זאת הסתייה תוך זה החלק משא"כ לפי' הר"מ והר"ב שאין המריסה שב"ס נפרסת רק הקרן שניכונים אפי' אם נחשיו את השרץ מונח מתח' בתנור א"ל שיהטמא החלק השאריו כיון שהוא מוקף י"ס (מ"ז): ז' ה"מ ד"ה וא"מ וכו' א"ל הרמב"ם וכו'. לפירושו זה ה"ס דמתני' מן השפה הפנימית ולחוץ טמא וכן אם היו בואיר והסד הני אחריטיו והאפי' כוית מן המת טמא וכך הם דברי שם בחבורו והחוקים הם מהל' מ"ז המטה וההר"מ ע"מזו כפירושו לא כן א"ל ה"ס מ"הני כפוסקו ה"ס וז' ה"מ דקאי ליה כו'. וז' קאי על דברי הר"מ מאי שפוטא דכספ' דאמתי' גבי טומאת שרץ דלוי' העין והתנור נחשבים כחתי' ק"א אמתי' דה"י בטומאת מה אין העין והתנור נחשבים כחתי' ולא חייב דמקור חומר טומאתו כשהוא מונח בעין הוי כחילו מונח בתנור ע"מזו ומ"שולי קסא טפי כו' לקמ' דיון ש"ס בו פותח טפח נכנסה הטומאה באוירו של התנור וכו' חייטמא מאוירו ולא מדיון א"ל הוא דע"מאז א"ל מדיון נע"מזו ולא דמי כולל ל"מ' בת"י ש"ה כשם ה"ס (כ"ד). ולא יענה מאי קאמר דתתלה אחר שנגמרה הטומאה לאויר התנור ואח"כ חייבים דמטמא מדיון נע"מזו ומה ענין נע"מזו א"ל אור ואתמ' האמת דאיר אין כ"ן ונגיעה

לענין טומאת שרץ. אין עירוב האויר מועיל לטמא כדתנן לעיל משנה ג'. ומהר"ם כהנ. הקשה ר"י מס' ספונט. מאי איריא פותח טפח אפי' כל שהוא נמו. דתו לא ה"ל מוקף למד פתיל. ומירץ כגון שפרץ מעלמו. כדליתא בספרי וקרא היה טח בתנור ושייר. הרי זה כל שהוא. כלומר אם שייר בו כל שהוא לא הוי מוקף למד פתיל להליל. ובזמן (*) שפרע מעלמו שיטורו בפתח טפח. ע"כ. וכך הם דברי הר"ש: [*וקאי נמי לטומאת מה בלבד]:

ז' השרץ שנמצא בעין של תנור (ו). בעין של בירה. בעין של כופח. מן השפה הפנימית ולחוץ. (שהור נ"ג). ואם היה באויר (נ"ג). אפילו כוית מן המתנע. (שהור נ"ד). חז"ן. ז' בעין של בירה נ"ג נמשך ג' מיטת אלו. ואם

שנפרעה המחילה שבין השאור ובין כוית מן המת. בפתח טפח הכל טמא. דטפח על טפח פתוח. מביא את הטומאה: ז' בעין של תנור. הוא חור כעין עין שעושים בתנור (*) (להלוא"ה) העשן וכשמכניסים הפת לתנור סותמים אותו שלא יא' החום. ואינו חשוב כחוכו של תנור: אם היה באויר. במקום מגולה שלא היה תחת האהל אפי' כוית מן המת נחון צעטו. טמא התנור. (*) נ"ג יד"מ לקנל

יבין

מביא הטומאה. מידו זהו דוקא בטומאת מת. אבל בשרץ ברישא. אפי' יקב המחילה שביניהן בפתח טפח. אין עירוב אויר מטמא. כיון דע"כ יש למד פתיל נגד אויר התנור שטמא. א"כ מה מוזק שהאויר שבין ב' חלקי השאור מעורבים. הרי אפי' הכי אין נכנס טומאה מתה לזה. דלא גרע מלקמן [מ"ז] כשנמלח שרץ בעין התנור. דג"כ החלול האור מעורב עם חלול התנור. ואפי"ה התנור טמא. והיינו משום דלוי' עירוב אויר מטמא רק במת בשים פותח טפח. ולא בשרץ. ואע"ג דברישא באין הקרן מנגיע לכסוי השאור טמא. התם לא משום עירוב אויר מטמאין ליה. רק מדא"ל שפה חילון כלובו עורף דלמרגל כל מה שבתוכו [כפ"כ מ"ז] ובהו שהקסא כאן רמז"ע נכנס מהל"ה. עין מ"ש בזה פרק ה' דלהלוח בטומא [כ"ד] ה"ה חור שצבולת התנור לליאת העשן. ונקרא עין מדרגילין [כ"ד] ולפוטחו כל רגע בעין: (נ"א) התנור טמא. דמדקרא עין שבתוכו פה. וצבולת שסבתם בשאר החלול של העין חוץ מהחלול התנור. להכי לא ממשב חללו כחלול של תנור. אלא כחלול בפ"ע דמי. ואין עירוב אויר מטמא בשרץ. וכלעיל [מ"ז] כשהקרן מנגיע עד הכסוי ה"ל כצבולת עם קערות ואין לזבו עורף [פ"ב מ"ז: נ"ב] ר"ל ואם לא עמד התנור תחת אהל רק תחת אויר השמים: (נ"ג) היה מונח בעין התנור: (נ"ד) ואין הטומאה נכנסת מהעין להתנור דרך התנור. מדלוי' בחללו טפח על טפח. ואף דע"כ נעמא

מביא הטומאה. מידו זהו דוקא בטומאת מת. אבל בשרץ ברישא. אפי' יקב המחילה שביניהן בפתח טפח. אין עירוב אויר מטמא. כיון דע"כ יש למד פתיל נגד אויר התנור שטמא. א"כ מה מוזק שהאויר שבין ב' חלקי השאור מעורבים. הרי אפי' הכי אין נכנס טומאה מתה לזה. דלא גרע מלקמן [מ"ז] כשנמלח שרץ בעין התנור. דג"כ החלול האור מעורב עם חלול התנור. ואפי"ה התנור טמא. והיינו משום דלוי' עירוב אויר מטמא רק במת בשים פותח טפח. ולא בשרץ. ואע"ג דברישא באין הקרן מנגיע לכסוי השאור טמא. התם לא משום עירוב אויר מטמאין ליה. רק מדא"ל שפה חילון כלובו עורף דלמרגל כל מה שבתוכו [כפ"כ מ"ז] ובהו שהקסא כאן רמז"ע נכנס מהל"ה. עין מ"ש בזה פרק ה' דלהלוח בטומא [כ"ד] ה"ה חור שצבולת התנור לליאת העשן. ונקרא עין מדרגילין [כ"ד] ולפוטחו כל רגע בעין: (נ"א) התנור טמא. דמדקרא עין שבתוכו פה. וצבולת שסבתם בשאר החלול של העין חוץ מהחלול התנור. להכי לא ממשב חללו כחלול של תנור. אלא כחלול בפ"ע דמי. ואין עירוב אויר מטמא בשרץ. וכלעיל [מ"ז] כשהקרן מנגיע עד הכסוי ה"ל כצבולת עם קערות ואין לזבו עורף [פ"ב מ"ז: נ"ב] ר"ל ואם לא עמד התנור תחת אהל רק תחת אויר השמים: (נ"ג) היה מונח בעין התנור: (נ"ד) ואין הטומאה נכנסת מהעין להתנור דרך התנור. מדלוי' בחללו טפח על טפח. ואף דע"כ נעמא

מביא הטומאה. מידו זהו דוקא בטומאת מת. אבל בשרץ ברישא. אפי' יקב המחילה שביניהן בפתח טפח. אין עירוב אויר מטמא. כיון דע"כ יש למד פתיל נגד אויר התנור שטמא. א"כ מה מוזק שהאויר שבין ב' חלקי השאור מעורבים. הרי אפי' הכי אין נכנס טומאה מתה לזה. דלא גרע מלקמן [מ"ז] כשנמלח שרץ בעין התנור. דג"כ החלול האור מעורב עם חלול התנור. ואפי"ה התנור טמא. והיינו משום דלוי' עירוב אויר מטמא רק במת בשים פותח טפח. ולא בשרץ. ואע"ג דברישא באין הקרן מנגיע לכסוי השאור טמא. התם לא משום עירוב אויר מטמאין ליה. רק מדא"ל שפה חילון כלובו עורף דלמרגל כל מה שבתוכו [כפ"כ מ"ז] ובהו שהקסא כאן רמז"ע נכנס מהל"ה. עין מ"ש בזה פרק ה' דלהלוח בטומא [כ"ד] ה"ה חור שצבולת התנור לליאת העשן. ונקרא עין מדרגילין [כ"ד] ולפוטחו כל רגע בעין: (נ"א) התנור טמא. דמדקרא עין שבתוכו פה. וצבולת שסבתם בשאר החלול של העין חוץ מהחלול התנור. להכי לא ממשב חללו כחלול של תנור. אלא כחלול בפ"ע דמי. ואין עירוב אויר מטמא בשרץ. וכלעיל [מ"ז] כשהקרן מנגיע עד הכסוי ה"ל כצבולת עם קערות ואין לזבו עורף [פ"ב מ"ז: נ"ב] ר"ל ואם לא עמד התנור תחת אהל רק תחת אויר השמים: (נ"ג) היה מונח בעין התנור: (נ"ד) ואין הטומאה נכנסת מהעין להתנור דרך התנור. מדלוי' בחללו טפח על טפח. ואף דע"כ נעמא

מביא הטומאה. מידו זהו דוקא בטומאת מת. אבל בשרץ ברישא. אפי' יקב המחילה שביניהן בפתח טפח. אין עירוב אויר מטמא. כיון דע"כ יש למד פתיל נגד אויר התנור שטמא. א"כ מה מוזק שהאויר שבין ב' חלקי השאור מעורבים. הרי אפי' הכי אין נכנס טומאה מתה לזה. דלא גרע מלקמן [מ"ז] כשנמלח שרץ בעין התנור. דג"כ החלול האור מעורב עם חלול התנור. ואפי"ה התנור טמא. והיינו משום דלוי' עירוב אויר מטמא רק במת בשים פותח טפח. ולא בשרץ. ואע"ג דברישא באין הקרן מנגיע לכסוי השאור טמא. התם לא משום עירוב אויר מטמאין ליה. רק מדא"ל שפה חילון כלובו עורף דלמרגל כל מה שבתוכו [כפ"כ מ"ז] ובהו שהקסא כאן רמז"ע נכנס מהל"ה. עין מ"ש בזה פרק ה' דלהלוח בטומא [כ"ד] ה"ה חור שצבולת התנור לליאת העשן. ונקרא עין מדרגילין [כ"ד] ולפוטחו כל רגע בעין: (נ"א) התנור טמא. דמדקרא עין שבתוכו פה. וצבולת שסבתם בשאר החלול של העין חוץ מהחלול התנור. להכי לא ממשב חללו כחלול של תנור. אלא כחלול בפ"ע דמי. ואין עירוב אויר מטמא בשרץ. וכלעיל [מ"ז] כשהקרן מנגיע עד הכסוי ה"ל כצבולת עם קערות ואין לזבו עורף [פ"ב מ"ז: נ"ב] ר"ל ואם לא עמד התנור תחת אהל רק תחת אויר השמים: (נ"ג) היה מונח בעין התנור: (נ"ד) ואין הטומאה נכנסת מהעין להתנור דרך התנור. מדלוי' בחללו טפח על טפח. ואף דע"כ נעמא

אחרונה

דאי להלוי' הפסן לכד לא חשיב יד לתנור. ולהכניס ע"מזו חשיב יד. ומדקאי מן השפה הפנימית ולחוץ טמא משום חומר דחשיב כגזו וא"ל תפסוט מהכא דיד הוי כגזו ובכ"ה אין יד אלא להלוי' ולא להכניס. והלכך ככל עמור ובכ"ה כחננו דלפולגו כחומר כהן מלחא. וכמה כחומר כהן יד ע"מזו מנבו. ולדיוסו ל"ל דל"ל כה"ל דעין איתו יד וכו' במתני' דלקמן. א"ל ברפ"ה דלהלוח ממשב דהוי יד וס' פירשנו פלוגתא דתנאי דתתא ח"י יד הוי כגזו או עדיף פ"ש: וא"מ היה בחו"ר. פ"י הר"ב שפסוק בלוי' העולם וכו' הר"ש והראב"ד. א"ל הכה"מ' בחבורו מפי' שפסוק בלוי' העין. ובאמת לבין המשנה לא משמע כן דה"ל למיתני וכן אם היה בלוי' כיון שאין חילוק בין מנבו ללוי' דלוי' חילון בלחם כהן לבן וכו' וז"ל מי הביאו לך לקנות לבן המשנה. ומ"ש סו"ס דס' 11

דאי להלוי' הפסן לכד לא חשיב יד לתנור. ולהכניס ע"מזו חשיב יד. ומדקאי מן השפה הפנימית ולחוץ טמא משום חומר דחשיב כגזו וא"ל תפסוט מהכא דיד הוי כגזו ובכ"ה אין יד אלא להלוי' ולא להכניס. והלכך ככל עמור ובכ"ה כחננו דלפולגו כחומר כהן מלחא. וכמה כחומר כהן יד ע"מזו מנבו. ולדיוסו ל"ל דל"ל כה"ל דעין איתו יד וכו' במתני' דלקמן. א"ל ברפ"ה דלהלוח ממשב דהוי יד וס' פירשנו פלוגתא דתנאי דתתא ח"י יד הוי כגזו או עדיף פ"ש: וא"מ היה בחו"ר. פ"י הר"ב שפסוק בלוי' העולם וכו' הר"ש והראב"ד. א"ל הכה"מ' בחבורו מפי' שפסוק בלוי' העין. ובאמת לבין המשנה לא משמע כן דה"ל למיתני וכן אם היה בלוי' כיון שאין חילוק בין מנבו ללוי' דלוי' חילון בלחם כהן לבן וכו' וז"ל מי הביאו לך לקנות לבן המשנה. ומ"ש סו"ס דס' 11

דאי להלוי' הפסן לכד לא חשיב יד לתנור. ולהכניס ע"מזו חשיב יד. ומדקאי מן השפה הפנימית ולחוץ טמא משום חומר דחשיב כגזו וא"ל תפסוט מהכא דיד הוי כגזו ובכ"ה אין יד אלא להלוי' ולא להכניס. והלכך ככל עמור ובכ"ה כחננו דלפולגו כחומר כהן מלחא. וכמה כחומר כהן יד ע"מזו מנבו. ולדיוסו ל"ל דל"ל כה"ל דעין איתו יד וכו' במתני' דלקמן. א"ל ברפ"ה דלהלוח ממשב דהוי יד וס' פירשנו פלוגתא דתנאי דתתא ח"י יד הוי כגזו או עדיף פ"ש: וא"מ היה בחו"ר. פ"י הר"ב שפסוק בלוי' העולם וכו' הר"ש והראב"ד. א"ל הכה"מ' בחבורו מפי' שפסוק בלוי' העין. ובאמת לבין המשנה לא משמע כן דה"ל למיתני וכן אם היה בלוי' כיון שאין חילוק בין מנבו ללוי' דלוי' חילון בלחם כהן לבן וכו' וז"ל מי הביאו לך לקנות לבן המשנה. ומ"ש סו"ס דס' 11

דאי להלוי' הפסן לכד לא חשיב יד לתנור. ולהכניס ע"מזו חשיב יד. ומדקאי מן השפה הפנימית ולחוץ טמא משום חומר דחשיב כגזו וא"ל תפסוט מהכא דיד הוי כגזו ובכ"ה אין יד אלא להלוי' ולא להכניס. והלכך ככל עמור ובכ"ה כחננו דלפולגו כחומר כהן מלחא. וכמה כחומר כהן יד ע"מזו מנבו. ולדיוסו ל"ל דל"ל כה"ל דעין איתו יד וכו' במתני' דלקמן. א"ל ברפ"ה דלהלוח ממשב דהוי יד וס' פירשנו פלוגתא דתנאי דתתא ח"י יד הוי כגזו או עדיף פ"ש: וא"מ היה בחו"ר. פ"י הר"ב שפסוק בלוי' העולם וכו' הר"ש והראב"ד. א"ל הכה"מ' בחבורו מפי' שפסוק בלוי' העין. ובאמת לבין המשנה לא משמע כן דה"ל למיתני וכן אם היה בלוי' כיון שאין חילוק בין מנבו ללוי' דלוי' חילון בלחם כהן לבן וכו' וז"ל מי הביאו לך לקנות לבן המשנה. ומ"ש סו"ס דס' 11

לתערים: שפיות. שפה דקה. והלכה כח"ק. ורבותי פירשו ללבוז
ואתעניות וספיות. הכל אחד. ולא פליגי. אלא שכל א' היה שונה
כפי הלשון ששמע מרבו סחייב אדם לומר כלשון רבו: ר' מגע
טמא מת. אדם שנגע בטמא מת ונטעה ראשון דטמא מת הוא אב
הטומאה ועשה הנוגע בו ראשון.

ומשקין שבתוך פיו מטמאין את התנור
כשנכנסו לחיורו ואע"ג דהוא עלמנו
אינו מטמאו דאין כלי מקבל טומאה
אלא מאב הטומאה. הרי זה לומר
מטמאין לא טמאוי ואתה טמאתי
כדתן במסכת פרה דרבנן גזרו על
המשקים שיהיו מטמאים כלים גזירה

משום משקה זב וזבה כדאמר' במסכת שבת. ואוכלים דנקט הכא
כדי נכבא. שהרי אין אוכל מטמא כלי אלא משקים בלבד מטמאים
כלים. וקפ"ת פיו אינה מללה. דאין למיד פחול מזיל על הטומאה
שבתוכו מלטמא אחרים כדתן לעיל. ובר מן דין הא תיבא בתוספתא
דכלים. הכל מזיילים מיד כלי חרס. אפי' כלי גללים (וכלי אדמה
חוץ מן האדם. הלכך טהור שהיו אוכלים ומשקים לתוך פיו והכניס
ראשו לאייר התנור שהוא טמא. נטמאו. דאין האדם מזיל בלמיד
(*) כד"ו ודמ"ו וכלי אגנים וכלי אדמה

דוק: ר' הבנים ראשו לאייר התנור טהור טמא. כך הגיה הר"ר
יוסף ז"ל: והבנים ראשו לאייר התנור טמא נטמאו. כך ז"ל. פי'
האוכלין והמשקים: בפ"י ר"ע ז"ל. ואוכלין דנקט הכא כדי נכבה. אמר

הר"ב שחייב אדם כו'. משנה היא בפ"ק לעניות. וע"ס]:
ר' שהיו אוכלים ומשקים לתוך פיו. כתב הר"ב אובלין דנקט הכא
כדי נכבה כו' לאנס הנא רישא מאוס סיפא. לפי שאמר [בסיפא]
אוכלים ומשקים ירלה בו או אוכלים או משקים. לפי שכלי טמא
יטמא האוכלים ויטמא המשקים.

אומר. אם יש לה שפיות (ו): ר' מגע טמא
מת (ו). שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו.
הבנים ראשו לאייר התנור טהור טמא (ו).
וטהור שהיה אוכלין ומשקין לתוך פיו.
והבנים ראשו לאייר התנור טמא נטמאו (ו).
ח"ל. ר' הבנים גזרו הבנים. נטמאו כל כלי נטמאו. היה

דין משמע שרונה להביא ראייה על הרישא. וכי מסיים הלכך כו'.
ראייתו קאי על הסיפא וכן הר"ש הביאה על הסיפא בלחוד גם
בפי' הרמב"ם הכי איחא בהדיא. אלא לריבין לומר ליישב דברי
הר"ב. דה"ק דהואיל ואינו מזיל מלקבל טומאה כ"ש שאינו מזיל
להזיח הטומאה ולטמא אחרים. שהרי למד פחול שמזיל מלקבל
טומאה ואפי' אינו מזיל להזיח טומאה. וא"כ עיקר חסר מן
הספר ולישנא קטיעה הוא. עוד יש לי לתפוש עליו שמ"ש הלכך
כו'

שלמה
המלקט אלא משום סיפא הנא ברישא הר"ש והר"ב ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל.
וכתב הר"ר אפרים אשכנזי ז"ל וז"ל דלרבותא נקט אוכלין דאין המשקים
בטלן באוכלים ע"כ וגרסא לעג"ד דמילתא דמסתברא קאמר ז"ל:
האש

י סנע טמא מת. יוסב'
פ"ג דמנחות ז"ל. מ"ח טס
פ"ג ט"ז כ"ה:

אליהו רבא

אובלין. כדו נכבא
דלובלין לא מטמאין התנור
ומשום סיפא קמי' לה דכלי
מטמא אוכלין. ויבב' מתני'
הדר אהא דלעיל דקמי' תרנגול
שנגע דגזעו לעולם מזיל
אפילו על הטומאה מלטמא
והדר קמי' בית שאור דלמיד
פחול אינו מזיל אלא על
הטהור מלטמא אויטו מזיל
על הטומאה מלטמא. קמי'
דנכס לעולם אינו מזיל לא
על הטומאה ולא על הטהור
דנכס לאו בלוע הוא ולא
ז"ל הוא כדתנא בתוספתא
אלא אידי דקמי' בביית שאור
ואם י"ט שם פותח עפה דקמי'
נמי אשכנז קמי' נמי הש"ך
שנמאט בטון של הטרק ואידי
דקמי' ר' יוסי לומר מכניס
שפיות הקדרה קמי' נמי
כור שיש בו בית שפיות
והדר למאי דסליק מיניה
מטיקרא וקמי' מגע טמא
מת ללא מזיל נכס. הניח
בתוספתא כל בעלי חיים
מזילין בפייהם חוץ מן האדם
כידו טהור שהיו אוכלין
ומשקין בתוך פיו והכניס
ראשו לאייר התנור טמא
נטמאו כו' כלומר כל בעלי
חיים מזילין בפייהם משום
בלוע חוץ מן האדם ללא
תשי בלוע אלא נמשו:

תוספות אנשי שם

ויבב' כב"ב פי' מהר"ם
במ"ב סי' כמ"ח ההם
היה"ש. וזוה גתה הנגשת
היה"ש. (כו"ט): בר"ב ד"ה
שפיות כו' ורבותי כו'.
כ"ס כהדי' בתוספתא וקמי'
מה לפי' הראשון שהוא כ"ס
פ"י הר"מ וע' גמ"ל שיש
ללמוד מדבריו ביאור לר"ך
התוספתא ללא יסיה סוהר
לדברי הר"מ ז"ל ואף שדברי
הר"מ רחוקים מהם מדברי
הנא"כ עכ"ל ממנו נקט ליישב
מה שכתבש על הר"מ
מהתוספתא. (ט"ט):
י בר"ב ד"ה בלוע כו'.
כדתן גמ"ל פרה כו'. כ"ה
בהר"ש וה"ל להביא ממי'
דפרקין. (ה"ט):

יכין

סי' שאין דרכו לחברו בקרקע: (עו) ג"ל דשפיות היינו לשון שפיות
קדימות. ור"ל שיש בגגה ג"ל מוקם שפיות קדימה. או מוק"ט. דגם
בהנור רגילין לבשל [ממ"ה]. ואע"ג דמדרגילין לבשל בתוכו. לא מהשכ עדיין
כשאר הנור. והביטול בהנור הוא רק טפל להאפייה שבתוכו. ובעל הטורים
לגבי העיקר [נכס"ז מ"ח] עכ"ל לא גרע מוכיח. דג"כ מוק"ט במחובר.
א"כ מדיש בו שפיות. אין דרך להצדיק בקרקע. ומחשבה כשאר כ"ח טס
ב"ק. והיינו דקאמר בתוספתא עלה. וכוין סס א' הן ופי' עלה הגאון
רב"א. דר"ל ע"י מחשבה ב"ק. וי"א דכונה התוספתא דכ"ח לזכור. הוא
אסמגית. הוא שפה אלא כל חד אמר בלשון ששמע מרבו. מדחייב אדם
לומר בלשון רבו [כעדות פ"א מ"ג]: (עו) ר"ל אדם שנגע בטמא מת.
דהטגע זה נטעה ראשון. וה"ה בלדס טענע בשרן או בשאר אה"ע (ז):
(עד) ואע"ג דאינו לא טימא להתנור. דכלי אמק"ט רק מאל"ט. עכ"ל
משקין שצפיו מטמאין להתנור מחיורו מנוזרת משקין של זב וזבה [כנסת
ד"ד]. ואף שיהיה פיו סתום. נמוא' שלא היה המשקין שבהם הן חלול
התנור ממש רק בהפסק הלאיים. אפי' מטמאין המשקין להתנור. דבאדם
לא מחשב בלוע. רק כשכבר בלו למעיו. וא"כ לא בלוע איכא ולא למ"פ
איכא [משנ"כ בשאר בע"ה כשהטומאה רק צפיו מחשב בלוע. כהוספתא ב"ק
דכלים פ"ו]. והוא דלא פניי טימא התנור ע"י הרוק שבהם האדם הטמא.
ה"ט. משום דרוק לא מחשב משקין וכדמוסיק. מיהו אוכלין כדדי נכסב.

דברי אוכלין אמ"ל כלי רק נקט אוכלין וירי דסיפא. והרי התנור אומר להמשקין.
ע"ה) האוכלין והמשקין מההנור. דכפוע. וכדאמרן. מיהו האדם עלמנו לא נטמא מההנורין.
זב וזבה שנטמאין אדם. משום דאדם טהור נשמר בעינו מלהטמא בזב

אחרונה

דרישא תשכת לה צדוקו ומשום סיפא פתור שהיו אוכלין ומשקין יב"ב ממי
ברישא משקין: טמא אורו דטומאה בלועה לא מיקרי דתה שבחון הפס גלוי
הוי לנעין טומאה כדאמר בקדושין ד' כ"ה לשון לנעין טומאה גלוי הוא. ומ"ש
הר"ב דמשום ז"ל אינו מזיל על משקין סבורין שצפיו שהכל מזילין ג"ל חוץ מן
האדם והכי איחא בתוספתא. ולרין טעם בלחמא אחמי' קפית פיו אינה מללה.
ואין לומר דהאדם שמוקבל טומאה אינו עוין. דהא כיון דלמיר התנור אינו אלא
ראשון ואין מטמא לאדם כלעיל מ"ה לתם לא יזיל. ואין לומר משום דליכא
מיכות. דלמנו מיכות כתיב אלא אם מדוכן יפה קמי' כמ"ש מו"ט פ"י מ"ג נכס
מכר"ם רך ע"ג כך לא בעי מיכות וכ"מ פ"ט דלהלום. אלא העטם כדפי' דכל
שבתוך

הפארת

אבל בס"פ צנור ששאלו לתוך זוכית. לא מסתבר שיהיה בעל עיקר לגבי
טפל. דהיינו הנור של זוכית וזוכית לגבי השפיות ויהיה כולו מק"ט. לכוני נקט
שפיר אם כו. כדי לחלק בין הנור להשפיות. ויהיה קאי מלה טמא רק
אשפיות דמסיק מינה. דהיא לנד מק"ט. אבל לא הנור עצמה: (ז) והוא דלא
נקט שרן כדתקט לעיל בכולה פרקין. ג"ל דרבותא קמ"ל הכא דלא מיבעי
מגע שרן או מגע שאר אה"ט שכן אה"ט מנד עמון. ודאי גזרינן במשקין
שנטמאו מאל"ט שהוא שיהיו מטמאין כלי מנוזרת משקה של זב וזבה ש"אלו
מין. שכן ג"ל אה"ט מז"ט. אלא אפי' היה עיקר הטומאה שטימא
להמשקין הללו. רק אה"ט מנד עניה כלדס שנגע במת. דסד"ל דמדלל
דמי לזב וזבה שהוא אה"ט מז"ט. לא גזרינן במשקין הבאין מכחו שטימאו
כלי קמ"ל. א"כ י"ל דלהכי נקט הכא מגע טמא מת כי היכא דמיקר טפי
דדוקא מגע טמא מת לר"ך שיהיה המשקין תוך פיו. דאל"כ גוף האדם לא
היה מטמא התנור דאין כלי מק"ט רק מאל"ט וכרי הן רק ראשון. הא טמא
מת או זב גופיה שהכניסו ראשון לאייר התנור. א"ל שיהיו המשקין צפיו.
דכלא זה הן עמון מטמאין כ"ח באייר. אע"ג דרק בשרן כתיב בהדיא שטימא
כ"ח באייר. הוא הדין אב מטמאה אחרת: (ח) כך כתב הר"ב. ול"מ
היה ג"ל ללא בכדי נקט אוכלין. רק לרבותא נקט יכו. דאע"ג שהיו המשקין
מערבין באוכלין בתוך פיו. וגם מהטמא אכילה מרובה משתיה (כמילה י"ב א')

והכי כד"ל דבעלו המשקין ברוב האוכלין שבתוך פיו. ולא מקרי חו משקין
קמ"ל. א"כ א"כ דר"ל אם נגס האוכלין מחשב הרוק ש"ע כחלום וואו או קמי':

משנה

מיטמא ואינו משמע עם הקרקע. ולא יתכן דהא לאו משום מוצניח הוא
סוהרו דבתנור וכירים מחובר נמי טמא אבל משום שחמישו ע"ג קרקע עתה
ומאי מהני שמיטמא לא בזוהר עשה אין משתמין ובשפת שמישו הוא ע"ג
קרקע: ר' בלוג טמא מת. בלדס טהור נתי ס"מ למיתני כשהיו משקין טמאין
בפיו מטמאין את התנור ומשקין סבורין נטמאו מן התנור אלא אב אורחי'
קמ"ל מטמאין לא טמאוי כמ"ש הר"ב: שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו. פי'
הר"ב אוכלין כדי נכבא וכו'. ולמאן דס"ל כקמון דרוק שצפיו הוי משקה א"כ
משקין נמי כדי נכבא אלא דהא צלוגתא לא איירי. ומיכו למאי דפי' ספ"ב
דעל יוס דמשקה על הטמא לט"ע מטמא אפי' לא הפטו. כמגע טמא מת

כלים התנור פרק ח

היה אוכל. עיניו נטו. ויבטל ע: אם הפך. מי' פפ"ז מסב"ל י"א: אם לצמא. ע"א: האשה. כתיבת יג. ט"ז: שם קמ"ד. ל"א לא חולין. ח"ו ל"א כל. מ"י ע"י פ"א: ה"א:

אליהו רבא

היה אוכל דגלה וכו'. ה"ג ר"מ מטבר רבי יוסי מטמא רבי יהודה אומר אם הפך טמא כו' ור' יוסי לא ע"י הפך כדקמי סיפא כסודרין ר' יוסי אומר אם לנאול טמא וח"ע דלא הפך לה:

חדושי מהרי"ח

פ"י תי"ט ד"ה רבי יוסי כו' ונמי תביה כו' ע"ל אפשר לומר דאף אם גרסי רבי יהודה פסקי כצדו משום שהיא נכרע דל"י דמי ר"מ או הבל טמא או דכל פסור ור' יהודה בחלק יחלבה כדברי המכריע והא דלא פסקי כמותו אפשר לומר דרבנן דרזח ג"כ מודים דאם הפך חשוב משקה רק שאין דרך הוצאה בכך ור"י סבר דרך הוצאה בכך ובוה פסקי בחבשים וק"ל:

תוספות אנשי שם

תי"ט ט"ה היה אוכל כו' לא הו"ל להעמיק כו'. וז"ל בטוהט כר"ב גמ"ט שבידים סובלם את התבונה כדמי להק טעם דלכך מטמא לרוק כשפיו דכל יפסול את התבונה מטמא את הכבשם להיות תחלה וע' ברמ"ט פט"ז מה"ט ע"א ה"ו כשתיק למצחיו וכו' היה אוכל תבונה בידים מטמאות כגון דגילה שכלי הוסברו ווסקו כר"י דנשיח הפך ונראה מה שמדקדק לתרם הדגילה הוא של תבונה משום דשקט ע"כ פס"ט ה"ט ע"ל כל הכותב בתורה ומדוני קנה מהלכות טומאה אינו ה"ל לענין תבונה וקדשים אבל החולין אין צדן אוסר כלל אלא מותר לחלוף חולין שמתין א"כ מפי מ"ה נחמ"ו רבאון בחולין טומאה והכי פוסל לא מיה' אסור לאוכלו אלא למטת ממנו לתבונה כן מותר לשמא חולין מהקדשים פ"ט ופ"ט כ"א בתבניתו אחד שהכניס הדגלה לתוך פיו ואכלו לא נ"מ בידי א"ש נטמא הדגל כ"א הוא של חולין דהא מותר לאוכלו אבל כ"א היה של תבונה דהא דהו"ל להעמיק כר"י ד"ה דתבונה דלכך נטמא התבונה כפי דמפליט ע"ש ולפיכך הוכרח לתרם הדגילה הוא של תבונה (מ"ט): ד"ה ר' יוסי כו' וימי תבונה כו' ע"י מהרי"ח שירובין ש: דמיטב דברי הר"ם:

כו' ש"מ הנפשיה הו"ל זה. וליהא שכן הרמב"ם הביא התוספ' דמסיימי' בילד טהור שהיו חוקלים כו'. וכן הר"ם הביאה ג"כ כך כפרקין לעיל במ"ג]: היה אוכל דגילה בידים מטמאות. פירש הר"ב ידים שהם טעוה לטומאה ופוסלות את התבונה. וכן לשון

רש"י בפרק בחרא דעירובין דף ל"ט. דהתם מיייתי לה למהניתיך דהכא. והוא מפרש דגילה נמי דתבונה היא. אבל הר"ב דמסיק שהיא של חולין שהרי כתב דראשון עושה שני בחולין וכן פירשו התוספות שם. לא הוה ליה להעתיק דברי רש"י דפוסלות את התבונה: ר' מאיר מטמא. אי"ת ספרים דגרסי רבי מאיר מטבר. תוס' שם: רבי יוסי אומר אם הפך כו'. כתב הר"ב והלכה כר"י וכו' הרמב"ם.

וכן פסק בחבורו פרק ט"ו מהלכות טומאה אוכלים שאם הפך וכו' רבי יהודה אומר אם הפך כו'. וא"כ לא לפסקו כמותו שאם הפך כו'. ועיין מ"ט בפ"ג משנה ב. בשם תבונה מהרי"ק: אם לנאול. מתוך שהפודיון בפיו מלוי הרוק ואין למא לשקות. ורוק הכל מהפודיון חשוב משקה. הר"ם: י"א האשה שנתף חלב מדדיה. פירש הר"ב והיא טמאה וחלב כו'. הו

י"א האשה שנתף חלב וכו'. ונמרה דכריתות פ' אמרו לו דף י"ג הו"ן ג"ה במאי אחכשר פ"י דלע"ג חלב משקה הוא כיון דהיינו אוכל של תינוק אמרי' משקה הוא לאוכל כאלו דמי כדאמרי' בפ' חבית חולב ארס ב"ט לתוך הקדירה דקדירה עושים זה אוכל ומשקה הוא לאוכל אוכל הוא ואלוכלא דאיפרת הוא אבל לא לתוך הקדירה דקדירה פעמים משוימן זה משקים הלכך אינו חולב לחובה דהוי גולד. ומטי' ח"ר יוחנן בטפס המלוכלכת ע"פ הדד פ"י שדרך הוא ללכלך פ"י הדד בטפס רחבונה דע"ז כדי שהיא נהיה יחלבו. ופי' הר"ם י"א בסוף מסכת מבשרין דהא דמטמא את התבונה חלב אפי' גפחות

יבין תפארת ישראל יבין

י"ה א']. ורק אם היו רביעית. ואח"כ בלע אותה נטמא [כמעילה י"ז] וכלל שזהו משקין עומקין רביעית דעמא מד"ט [גמ' י"ד א':] ב' אף דגילה של תבונה לא הו"ל להעמיק כו'. ולפיכך לא נטמאה מחמת ידים שניות כשלקחה לאלכה: פ"א שהרגיש בפיו שניגש לרוק בהדגילה: פ"ב דעמא הדגילה אפי' אם היא חולין. דלע"ג דהתם ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין. עכ"פ כיון דשני פוסל תבונה. מעמא משקין להיות תחלה. וא"כ שנגע בידו בהרוק נטמא הרוק ראשון. והבשר ותימא כאלהה להדגילה [ועי' שירובין י"ט א':] פ"ג אפי' כשהדגילה תבונה. דס"ל דכל זמן שלא נתלם הרוק. לא חשיב עריין משקה להבשר או לקב"ט: פ"ד שנטע הדגילה כבר בפיו. קודם שהשפיע ידו לתוך פיו. ועי"ז מחשב הרוק כעיקר ועשה משקה: פ"ה כך מורגל להיות דמי שמתא לוקח מטבע או שאר חריתית מתכות לתוך פיו. ועי"ז מהרבה הרוק שפצו ולא יתיבם חכו בלמא. מיהו אסור לעשות כן משום סכנה [כיו"ד קט"ז ס"ה]:

משנה אחרונה

שהפכו או שחללו בתבונה חשיב וכו' בחבורו פ"ו מה"א. והיינו דלא מני חסם הכניס ידיו מטמאות לתוך פיו שזה הרי כשהוא ליגע ברוק ולכך נתימא שחלל דגלה והרגיש בפיו שיש בה לרוק שלא כשהוא לרוק: ד"ב דה"ה. ע"י בתו"ל דע"י הפרשה בשל תבונה וכו' בהמב"ט בחבורו דגלה של תבונה ולכך ע"כ כיון דאף בחולין איחא דראשון עושה שני בחולין למה דקדקו לפרשה בתבונה. אפשר דק"ל כהנ"ל דהשגחה פ"ח מהה"ט שהתבונה שיהא מד"ט אין טובה משקה תחלה לחולין אלא לתבונה. וכתבנו מזה פ"ח דפרה מ"ו ופ"ג ד"ט מ"ג: ר"י אומר אם הפך. כך היא עיקר הגי' דר' יוסי מליך הפך וכו' י"ג דכך הוא לתבונה דעירובין וחל"ט שהרמב"ם בפירושו שירובין לא ב"ב החבורו מ"ז כו' דהכי הלכתא דכן מוכח ספ"ג דק"י דהא מוללו חשיב משקה וה"ה נהפ"ט: אם לנאול עמא. דחשב כעיקר תבונה של הפודיון ומיהו עקרו כבונה בפיו ולנאול ה"ו כבונה: י"א האשה שנתף חלב מדדיה. ב"אש עמא איימי ומשקה טיולא ממנה כמשקה טענה

פחיל מיד כלי חרס: בידים מטמאות. ידים שהם שניות לטומאה ופוסלות את התבונה: הכנים ידו לתוך פיו. ליעול את החרס שבפיו או כל מידו: ר"מ מטמא. הדבילה. לפי שהידים מטמאות טמאו את הרוק להיות תחלה מפני שהוא משקה. והרוק טימא את הדבילה. דראשון עושה שני בחולין:

היה אוכל דגילה בידים מטמאות פ'. הכנים ידו לתוך פיו ליעול את החרס פ'. ר"מ מטמא פ'. ר' יהודה מטמא פ'. רבי יוסי אומר אם הפך פ'. טמא. אם לא הפך מהור. היה פוגדיון לתוך פיו רבי יוסי אומר אם לצמא פ'. טמא פ'. י"א האשה שנתף חלב מדדיה פ'. ונפל לאויר התנור פ'. ח"ג. ר' יהודה כשהור כו' שירובין ע"י ורבי יוסי כשהור ר' יהודה אומר הייך בה פמא לא הייך בה פדור. י"א התנור פמא נכריתום ע"י תנור פמא פמא.

ואני תמיה ממה שהוכחתי ב"ב בהרא דעירובין מבנה ה. דגרסינן רבי יהודה אומר אם הפך כו'. דהא קי"ל הלכה כר' יוסי לגבי ר' יהודה. וכל שכן לגבי ר' מאיר בפ"ד דעירובין דף מו. ועיין מ"ט בפ"ג משנה ב. בשם תבונה מהרי"ק: אם לנאול. מתוך שהפודיון בפיו מלוי הרוק ואין למא לשקות. ורוק הכל מהפודיון חשוב משקה. הר"ם: י"א האשה שנתף חלב מדדיה. פירש הר"ב והיא טמאה וחלב כו'. הו

שלמה מלאכת י"א האשה שנתף חלב וכו'

מרבועית היינו דוקא לתבונה וקדשים אבל לחולין בני רביעית וכן בכל מקום דלשכתו דעמא כל שהוא נעמיד לתבונה וקדשים והנהו מקומות דבני רביעית נעמיד לחולין עכ"ל י"א: ונפל לאויר התנור טמא. כלומר אוכלין שבתוכו טמאים דחלב היו אוכל ראשון ואוכל ראשון מטמא אוכל שני ע"כ הכשר כן פ"י הרמב"ם י"א שם בכריתות. ובגליון כתוב שם תנור טמא י"מ דר"ל פה שבתור וכו' דלאור משמע שלא נגע וי' אף התנור טמא גם הפת אינו טמא ע"כ. [י"א] ברמב"ם דהלכות טומאת אוכלין כפ"ו ה"ה פוגדיון לתוך פיו ופס"י דו' ליעול והדגילה בחור פיו אם הניחו לנאול ה"ו כרוק כעיקר (*) דברים אלו לכאורה ח"ל מקום כאן אלא במשנה הקודמת. ועמא

יבין ישראל יבין

הרוק שמהרבה בפיו ע"י הפודיון. חשיב כעיקר. והו"ל כשאר משקין לק"ט. ותימא המשקין לאוכלין שאו בפיו. וכו' והו"ל הפך דמי הרוק לא שייכי הכא כלל. דמכילתין רק בטומאה כלים אייריין. רק קמ"ל דבכ"ג שלקח הנגע טמא מה הפודיון לתוך פיו לנאול. אם הכניס ראש לאויר התנור. דינו כבשרא. א"כ כ"ל דאיירי דנקט בסיפא נטף חלב מדדיה. דאפי' שלא לרזון מטמא להתנור. נקט נמי הא. דה"ל אף שלא נהכו לתלם הרוק שעל הדגילה והפודיון. אפי"ה מחשב הרוק הלש. וגם צ"ל דלרור קמ"ל. אף שלא התכוון לנגוע בהמשקין שבפיו בידיו המטמאות רק בהלרור שבדגילה. אפי"ה טמאו המשקין: פ"ז ג"ל דלמשה י' ק"ד דמיירי בה"ט טמא. וה"כ מיירי ב"אש שנגע בחב הטומאה שהיא ראשון. והחלב שנגע בה כשילא מהדר. נעשה ההלה מד"ט. דכל העומקין משקה טיולא מהן הוא כמשקה שנגע בהן [כפ"ו] פ"י מ"א ורמב"ם פ"י ה"ד מה"ט] וכו' כשהאשה מזה שאלו החלב הו"ל ממנה הוא ראשון דאורייתא [גמ' י"ט]

שהפכו או שחללו בתבונה חשיב וכו' בחבורו פ"ו מה"א. והיינו דלא מני חסם הכניס ידיו מטמאות לתוך פיו שזה הרי כשהוא ליגע ברוק ולכך נתימא שחלל דגלה והרגיש בפיו שיש בה לרוק שלא כשהוא לרוק: ד"ב דה"ה. ע"י בתו"ל דע"י הפרשה בשל תבונה וכו' בהמב"ט בחבורו דגלה של תבונה ולכך ע"כ כיון דאף בחולין איחא דראשון עושה שני בחולין למה דקדקו לפרשה בתבונה. אפשר דק"ל כהנ"ל דהשגחה פ"ח מהה"ט שהתבונה שיהא מד"ט אין טובה משקה תחלה לחולין אלא לתבונה. וכתבנו מזה פ"ח דפרה מ"ו ופ"ג ד"ט מ"ג: ר"י אומר אם הפך. כך היא עיקר הגי' דר' יוסי מליך הפך וכו' י"ג דכך הוא לתבונה דעירובין וחל"ט שהרמב"ם בפירושו שירובין לא ב"ב החבורו מ"ז כו' דהכי הלכתא דכן מוכח ספ"ג דק"י דהא מוללו חשיב משקה וה"ה נהפ"ט: אם לנאול עמא. דחשב כעיקר תבונה של הפודיון ומיהו עקרו כבונה בפיו ולנאול ה"ו כבונה: י"א האשה שנתף חלב מדדיה. ב"אש עמא איימי ומשקה טיולא ממנה כמשקה טענה

שהמשקה מומצא לרצון ושלא לרצון. ואע"ג דחלב הטוף מדדיה של לרצונה היה ללא נוחא לה. אפי' הכי נטמא התנור. דלענין הכשר זרעים דוקא בעינן דניחא ליה. אבל לא לטמא: היתה גורפתו. שהיתה גורפת התנור הטמא להוליא אפרו: והכה קרין. ויאל ממנה דם. ודם המכה השיב משקה: ונתנה אצבעה לתוך פיה. כדרך הנכיים באלבעס שטחנים אלבעס בפיהם: (נ) נטמא גרבינו. כלומר נטמא התנור מחמת הרוק והדם:

(*) כד"ו וכו' עמ"ל

טמא (ה). שהמשקה מומצא לרצון ושלא לרצון. היתה (ט) גורפתו (ז). והבתה הקרין. ויצא ממנה דם (י). או שנכזה ונתנה אצבעה לתוך פיה (יא). נטמא (יב):

מלאכת שלמה

ונטמא הדבילה מחמת משקה פיו נטמא מחמת דיו פ"ב: היתה גורפתו. השחא מיירי שהשחא פהורם והתנור הוא הטמא וריש' אשכא דקן פי' הרמב"ם ז"ל דריש' מיירי בלשה טמאה וחומר פהור וסיפא היתה גורפתו אשכא וגרים נטמאת ור"ל טמאה התרומה שפיה לפי טילה נטמאת באור התנור כמו שיתבאר בפ"ג דידים ונעשו ידיו ידים מסואבות וטמאו רוקה ונעשה משקים טמאים ומטמא של לרצון כמו שהקדמנו וזו היא טהור באמרו נטמאת שאין מוטמא כל עולם נטמאת משקים טמאים ע"כ. אבל לפי הפירוש שחפס ר"ע ז"ל בין בריש' בין בסיפא דמיירי שהשחא טמאה נראה

כמשקה כו' וכדתין במסכת טבול יום רפ"ב: והבתה. כך העתיק הראב"ד וכן הגיה מהר"ם: **נטמא.** פי' הר"ב כלומר נטמא התנור מחמת הרוק והדם. ותימה דהא מפרש היתה גורפתו התנור הטמא. אבל עירוב פירושים הם. דהא דכתב כאן דקאי לתנור. הוא פי' הר"ב. וכ"כ הראב"ד בפט"ו מה' טומאת אוכלים. ומ"ט היתה גורפתו התנור הטמא הוא פי' הרמב"ם וגרס נטמאה. ומפרש אתרומה שפיה. וכן ג"כ הערוך. ערך גרף. גרס נטמאת. ומפרש דכלה תרומה שפיה:

היתה גורפתו. מ"ט עמ"ל:
חילופי גרסאות
והבתה גרס' וזו הבה.
שנכזה גרס' שנכזה. נטמא
גרס' נטמאת. וכו' גרס'
נטמאת:
אלוהו רבא
יא שמשקה טמא טמאה
לרצון ושל לרצון גרסין:
היה גורפתו. אשילו אש
טכורה נטמא התנור שידים
מטמאין את המשקה והמשקה
מטמא את התנור:

תוספות רע"ק
פי' אהו (כ"ב) ת"י ר"ה
נטמא. דוא פי' הרמב"ם
והיינו שיש לו דבילה בפיו
והבתה הקרין ויצא הדם
והכניס אצבעו לפיו לטוץ
הדם. תפסא הרבילה
מהרם. או שנתה ונתן
אצבעו לפיו שרצונו
להוציא המשקה בפיו
ולעקרו בפציצת אצבע
נטמא הרבילה פהורק.

תוספות אנשי שם
יא ת"י ס"ד האשה
כו' ודתין במה' מכשירין
ס"ט גרס' כ"ל. (ב"ד):
ח"י ד"ה והבתה כן
העיקר וכו'. לא מלאה
עטע נטמא זה ואינו מוכן
לי כי קאון לי זכר הוא
אבל נראה ש"ל והכה
במשק. (ח"ש):
שנכזבת כ"ל. (ח"ש)

יבין תפארת ישראל בועז

יה כ"ג: (פ) התנור נעשה שני. וקמ"ל דאע"ג דהחלב שבדדיה נחשב מחובר. והרי לא ניח' ליה עיקר משם וכל שנעקר של לרצון לא חשיב משקה [במשקין פי' מ"ג]. ו"ל חלב אשה שאני דאפי' נעקר של לרצון חשיב משקה [במשקין פי' מ"ח]. וה"ה דהיה מני' למקטע דבגלל חלב הוהו על ככר או פירות של הוכשרו. ולא היה ניח' ליה שפול החלב על הפירות. אפי' כיון דהאשה טמאה. והחלב שנטף ממנה דיתו כמשקין שנעשה בהן ונטמאו. הרי כל משקין טמאין ומטמאין כהשת' אף כשנפלו על הפירות של לרצון [במשקין פי' מ"ח] רק נקט תנור לרבותא. דאע"ג דטומאת משקין כלי הוא מד"ם כפ"ק דשנה [י"ד ב'] אפי' מטמא ליה החלב אף שנעקר של לרצון [וה"ב ב'] דאפי' דנעקר החלב של לרצון אפי' נטמא התנור. דק לטעין הכשר גרין לרצון ולא לטעין טמאה. והמיה הכי כיון דהחלב טמא. אף לטעין הכשר אפי' ניחא ליה: (פ) ה"כ אפשר דמיירי גם בלשה שהיתה ראשון לעומתה ידע התנור מק"ט ממנה: (צ) ומהוך כך הוכרחה להכניס רגשה וידה לתוך חלול התנור. כדי שתראה לנרוף הכשר מכל הזווית: (צא) מהפלט שנתחבלה ידע מהקין. והרי אפי' היתה האשה טהורה עכ"פ כיון דכל ידים שניות הן. כיון ש"ל הדם על סיד. אף שיאל של לרצון דם חללים מכשיר ונקרא משקה [כ"ג ומכשירין מ"ח] א"כ הדם שיאל מפלטה נעשה החלה מהם ידים: (צב) כדי להקר הכויה. וכשחזרה והוליתה אלבעס מפיה. נעשה הרוק שצאלבעס החלה מהם ידים: (צג) ר"ל נטמא התנור מהדם והרוק הטמאין. מדחשיבי משקה ומטמאין כלי. אע"ג שיחיתן מהגוף של לרצון היה. וקמ"ל דק סיפא.

(ג) ולרמב"ם (פ"ו מאוכלין ה"ח) וה"ו אינכרין סיפא. מדמוקין לסיפא כשהתנור טמא וידיה פהורות וכשהניסחן לאור התנור הטמא נטמאו הידים באורו כנטמא התנור באב הטומאה (כ"ג דידים) ובגבולה והכניסה אלבעס עם הדם לתוך פיה. נטמא התרומה שנתוך פיה מהדם. אף של נעט אלבעס עם בהתרומה. וכ"כ נכוח ומלצה הרוק על אלבעס. נחשב הרוק כחלוט על האלבעס ונעשה משקה ונטמא מהאלבעס. וחזר ויטמא התרומה שפיה. והראב"ד לוח על גירסת הרמב"ם זו. ולפ"ד הוכרח הרמב"ם לאוקמה בתנור טמא ונאשה פהורה. דאי בתנור פהור ונאשה טמאה. ומ"ל אי שהשחא הוא אב הטומאה. ו"ל רוק ודם כרי בלא זה נטמא התנור כשהוסיפה ידיו לחוטו לגרפו. ואי בשאשה היא ולא הטומאה. היאך אפשר שיטמא התנור מהדם והרוק. הרי הרמב"ם ס"ל (א"ט פ"ו ה"א) דרק משקין שנטמאו מה"ט מדדמי לה למעיינות הזב ממטמאין כלים. אבל לא משקין שנטמאו מולד ממטמאין כלים. וב"ל עוד מה"ט מוקי רמב"ם לריש' (פ"ו מאוכלין ה"ה) בנדה שנטף חלב מדדיה. אבל תמימ' קיימת על הרמב"ם (פ"ו מאוכלין ה"ח) דמוקין לסיפא דמשגחיתו שיהי דבילה של תרומה בפה האשה. וק' ו"ל הרי גם חולקין מ"ט משקין חולין. וגם לא ידענא הא"ך יחשב עפ"י הרמב"ם (מ"י) מנע טמא מת שמשקין חוץ פיו. והכניס ראשו לתנור הפהור. היאך יטמאו המשקין שבפיו להתנור. ואפשר שהרמב"ם גרס שם טמא מת שמשקין בפיו. וכן נראה במ"ט (פ"ד מכלים ה"ה) שכתב אדם טמא. ועפ"י י' לתמוה על רכ"מ שהביא שם משגחיתו בלשונה. ולא העיר על זה. דהרמב"ם על כרחך גירסא אחרת היה לו (וע"י מ"ט זיבין בפרקן סי' ל"ח):

אבל אף שאין לה בזה נחה ממש שיאל החלב. עכ"פ אף לה זיביתת החלב לער. ולא היה יליאתה נגד רצונה ממש' הכא יליאת הדם מנופה נגד רצונה ממש' היה. וכ"כ נכוחות. נגד רצונה ממש' היה שהלעקר להרוק ע"ג אלבעס. אפי' נטמא הדם והרוק וחזר ונטמא להתנור (ג):

היה שהלעקר להרוק ע"ג אלבעס. אפי' נטמא הדם והרוק וחזר ונטמא להתנור (ג):

משנה אחרונה

הגוגם נה דחק רפ"ג דפי' שהמשקה טמא לרצון ושל לרצון. כפ"י דמכשירין מני חלב האשה טמא לרצון ושל לרצון. הכס שנחלב של בכוונה ונפל על האוכלין ברצון וקמ"ל דחשיב משקה אפי' שיאל על בכוונה. והכא קמ"ל דאפי' נפל ג"כ לתנור של בכוונה ממטמאין את התנור. ומ"ל קטע דמאי קמ"ל דמטמאין של בכוונה פשיטא דהיבן מליט כוונה ורצון גבי טומאה ובגמלי' לתנורין שפוע שרין טמא בתנור או ככלי או שפול חלליו טמא. ונראה דהא לא מיתבאר אלא ע"פ שטת המכ"ם רפ"י מה"ט' שהמים המתכבדן לקרקע אין מתעמאין ואין מטמאין של ברצון וכן המשקה היואל מן הכדס של בכוונה כגון הרוק של הפה או של מלוא הכי הוא כמחובר לקרקע ואינו נטמא ולא מטמא אלא ברצון. והשחא טמא קמ"ל הכא אפי' שנעק החלב של ברצון וגם נפל לתנור של ברצון ואפי' טמא התנור. וטעמא דיש חילוק בין משקה היואל מן התעמאין ואין נכיונה להכשר ולטומאה. אבל משקה היואל מן הטמא אפי' חשיב כמחובר מיטמא והיינו דאמרי' פ"ק דשנה ד' י"ח כלי טמא מושב משקין ובהו הרוק' שם דהיי איתא בדיקפתא דמכשירין בהא דתני בנשנה פ"ד דמכשירין מ"ה עריבה שיד הדלף לו וטהר ונעלה לטופסה ב"ה אומרים כבי ויחן

וכה"ל אינם כבי ויחן וחי פלה בטוספתא ד"ל בטוהר אבל בטמאה מודים בהם כבי ויחן דבני ר"מ ר' יוסי אומר אחת פהורה ואחת טמאה וכו' פ"ט ודלף זה שירד לפיכך של ברצון כמחובר משוג ואפי' נעלה וטופסה ללא רצון הוי לב"ש כיון דלשופכה כבי לכו דעדין כמחוברים הם ולכן הוי לב"ש אפי' נעלה א"כ מאיר דנטמאה מודים שם כ"י. אלא דכלי טמא מושב משקה מחובר כמו חלול טומאה. ומתני' דהכא נמי כר"מ דקתם משנה ל"ח ופ"מ דהמשקה היואל חלשה טמאה אפי' שיאל של ברצון ונפל ג"כ לתנור של ברצון דכ"כ עמא לעולם טמאה ושמ הארכנו בזה. ואי קשיא לך וכן משמע בנשנה פ"ג דעטול יום דמשקה של בכוונה חלול אמרי' כסף ח"י משקין דם מגפתו טמא ה' של ברצון קא. הסם להכשר כשנפל על הפירות ברצון דרך רצון ה"ל כהשת' ברצון לרצון ושל לרצון. מ"ט ה"כ כן דוקא בהכשר זרעים בעינן דניחא ליה. איש מדוקדק דמשקה טמא אף בהכשר לא בעינן ניחא ליה למשקין טמאין מכשירין לרצון ושלא לרצון כלומר כרים מסי' מכשירין: ה"ה גורפתו. למאי דפי' לעיל דריש' באשה טמאה והלכך המשקין היואלין ממטמאין של ברצון